

»SLOVENE« velja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . . . K 180—
za pol leta 90—
za četrt leta 45—
za en mesec 15—
za inozemstvo celoletno K 240—
Sobotna izdaja: —
za celo leto K 30—
za inozemstvo 35—

SLOVENE

Inserati:
Enostopna petlitrsna (50 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
na enkrat po K 4-50
uredni razglasi, poslana
tudi po K 6—
Pri večjem naročilu popust.
Najmanjši oglas 50/9 mm K 10.
Izhaja vsak dan izvenredno po-
nedeljek in dan po prazniku,
ob 8. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne bran.
Ljubljanske št. 650 za naročnike in št. 349 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 25.511, bosn.-herc. 7563.

Krščanske organi- zacije.

Kulturnobojno razpeloženo časopisje je dobilo nov »povod« za razburjenje. Prvi slovanski orlovski tabor v Mariboru jim je pognal strah v mozeg in kosti. Pomislite! Pridejo češke in poljske bratske telovadne organizacije, zanimajo se za tabor organizacije iz skoro vseh prijateljskih nam držav, celo skautska organizacija iz Angleške bo zastopana. Zadeva ni pomembna samo za organizatoričnega orlovskega stališča, nego je eminentne važnosti tudi za državnega stališča. Gostje iz raznih prijateljskih nam držav bodo videli v Mariboru kulturne uspehe naših organizacij, ki so zgrajene na krščanskih načelih. Toda to je ravno, kar tako strašno bode kulturnobojne elemente! Govore neprestano o svobodi, pa nihče ni tako proti svobodi, kakor ravno ti ljudje, ki poznajo svobodo samo zase; govore o reakcionarstvu (nazadnjaštvu), pa nihče ni tako nazadnjaški, kakor ti čudni zagovorniki naprednjaštva. Govore o kulturi, pa njihova kultura je na trhljih temeljih, kakor je pokazala svetovna vojna in kar opazujemo pri vseh njihovih organizacijah. Prava podoba razpadajoče in razkrajajoče se buržoazije, ki živi ob frazah, nezmožna za velik, idealističen in hkrati realen pokret, brez svežega življenja. Intrigantstvo in korupcija pa med njo tem bolje prospeva. Naše organizacije niso krepke samo po številu, ampak krepke in sveže vsled svojih krščanskih načel, na katerih je v jedru zgrajena evropska kultura; evropska kultura je ponekod prešla v nezdravo hiperkulturo, ki razjeda človeško družbo in jo inficira z gnolobo, ker se je oddaljila od krščanskih načel, ker se je premaknila s tal, na katerih je zrasla.

Klerikalna internacionala! kličejo in očitajo krščanskim organizacijam svobodomislec. Ako so našim organizacijam smernice krščanska načela, zato še niso klerikalne. Ko bi bila v celnem javnem življenju merodajna krščanska načela, bi bil svet danes v drugem položaju, kakor je, ne bi gledal z zdvojenimi čustvi v negotovo bodočnost. Sicer pa nam vedno ponavljajoči očitki klerikalizma od strani destruktivnih strank prav nič ne imponirajo in gremo mirno preko takih malomeščanskih »šlagerjev«, ki morejo danes imponirati samo za peldeset let zastalemu špijarju.

Naša internacionala je bila vedno nacionalna in je državo gradila; internacionala ni v obrambi lastne države in lastnega naroda, internacionala je, v kolikor jo družijo krščansko prepričanje in enakomislečimi vseh narodov, vseh držav.

Internationala zmaguje, vprašanje pa je, ali bo končna zmaga pripadla anacio-

nalni internacionali, boljšeizmu, ali krščanski internacionali, ki vidi sicer v vsakem človeku enakopravnega člana človeške družbe, a ne vidi v vsakem človeku svojega rojaka.

Ljudje, ki v svojem topem nazadnjaštvu istovetijo slovansko misel s protikršćanstvom, ne spadajo več v novo dobo. Preživeli so se in z njimi njih enostranski kulturni sestav. Kakor spoštujemo vsako politično prepričanje — seveda ne intrigantstva in hinavščine — spoštujemo tudi vsako drugo versko prepričanje in zahtevamo svobodo verskega udejstvovanja. Ako svobodomislec očita orlovskemu taboru, da bodo tam zastopane samo katoliške organizacije, ne pa tudi pravoslavne, je to čisto naravno. Kadar bodo imeli pravoslavni krščanske organizacije, bodo katoliške in pravoslavne telovadne organizacije ramo ob ramo sodelovale in se strnile v močno falango proti krščanstvu sovražnim elementom. Srbski Sokol ni kulturnobojno razpeložen, kakor je slovanski Sokol; Srbijanci so sploh preveč pametni, da bi se spuščali v kulturne boje. Zeleti bi bilo samo, da bi se mariborskega orlovskega tabora udeležili Srbi v kar največjem številu, da se na lastne oči prepričajo, kakšni »klerikalci« da so naši krščansko-kulturni pionirji. Poznamo prave svobodomislece v drugih državah, pa tako breztaktnih, kakor so naši svobodomislec, ne poznamo. »Obzor« se je ponižal na te-le vrstice: »Legat, kojega će poslati Benedikto XV. na taj slet (v Maribor) za cijelo ne će u svojoj grmičnoj kardinalskoj rizi (kufi) praviti vježbe na preči...«

Preko takih ljudi preidemo mirno na dnevni red!

Proti nepravilni rešitvi jadranskega vprašanja

Zagreb, 12. aprila 1920.

Na Wilsonovem trgu je zborovala danes dopoldne velika protestna skupščina za Reko in zasedene kraje. Otvoril jo je publicist Milan Marijanović povdarjajoč, da je sklicala skupščina protesta in bolesti. Nočemo se umakniti z Jadrana; ne dopustimo, da vstane nova Avstrija. Narodno edinstvo — Srbov, Hrvatov in Slovencev zahteva za našo državo ozemlje od Soče do Vardarja. V imenu hrvatske zajednice je govoril dr. Karlovič: »Naša država se mora razširiti tako daleč, kolikor daleč prebiva naš narod.« Gjuro Ljubič, predsednik seljačke stranke je naglašal, da hoče iti mirovna konferenca Italijanom na roke, ker se hoče preseliti na italijanski teritorij, toda ako nas kdo napade, zadene na 12 milijonov seljaških prsi, katere bodo znale odbiti vsaki napad. — V imenu

beguncev je govoril hrvatski pesnik Rikard Katelinič Jeretov: »Ako hoče konferenca nam vzeti Reko, naj ve, da smo pripravljeno, da poginemo za Reko in Istro.« Ko sta govorila še avtomat Gotthard in v ime ne akademske mladine g. Raven, so se sprejele soglasno resolucije, katere se glase:

Jugoslavlani, zbrani danes na skupščini v Zagrebu, na Wilsonovem trgu, naglašajo odločno in ponovno, da po Wilsonovih načelih samoodločbe, ki so jih sprejeli zavzniki in vsa Evropa, nihče nima pravice, da trga narode in pokrajine izpod ene državne suverenosti pod drugo brez dovoljenja naroda, za katerega gre. Ugotavljajo z ogorčenim srcem, da se kljub temu načelu žrtvuje po Wilsonovem predlogu nad 400 tisoč Jugoslavlanih in kakor, da ta žrtev še ni dovolj strašna, se namerava po najnovejših vestih odtrgati Jugoslaviji Kvarner, od davnine naša Reka ter nujno potrebna luka za izhod na morje. Zaradi tega Jugoslavlani, zbrani danes v Zagrebu, brez razlike strank in stanu na skupnem zboru, složno in enodušno najresneje in najenergičnejše protestirajo: 1. proti nameravani ugrabitvi; 2. proti vsakemu nadaljnjemu popuščanju v jadranskem vprašanju ter odločno povdarjajo, da brez Reke in Kvarnera nima Jugoslavija bodočnosti in razvoja; brez Reke in Kvarnera je gotova smrt v kulturnem in gospodarskem oziru mladi Jugoslaviji; 3. zahteva z vsem popudarkom, da vlada države SHS in njena delegacija v Parizu ne popusti niti za ped več od onega, kar je že popustila pod pritiskom razmer, naj pride ponovni pritisk od katerekoli strani. Izjavljajo svečano, da ne bo naš narod nikdar pristal na nepravilno rešitev jadranskega vprašanja in zlasti ne bo dopustil nobenega tujega vpliva na Reko in Kvarner.

Te resolucije se odpošljejo vladi in naši delegaciji v Parizu. Nato je povzel besedo ban dr. Laginja, ki je izjavil, da je bila prvotna misel prirediteljev skupščine, naj bi tudi zastopniki vlade rekli svojo besedo. Toda hrvatski ban noče sedaj govoriti, govoril bo takrat, ko bo pozival na združitev pod zastavami.

Zatem so se udeležniki veličastnega zbora razvili v sprevod, na čelu Sokoli in godba. Sprevod je krenil pred stan savske divizije, kjer so manifestanti priredili navdušene manifestacije naši vojski, kralju in regentu prestolonasledniku Aleksandru. Pri tej priliki se je general Matić zahvalil za manifestacije.

Na skupščino so došli številni brzojavni pozdravi, med drugimi od Jugoslavske Matice v Ljubljani, SLS, SKS in Slov. Straže iz Ljubljane ter drugod. Hkrati se je vršil v Zagrebu tudi shod komunistov, ki se vsled kratkega roka ni mogel odpo-vedati, toda tudi hrvatski komunisti za-

stopajo glede jadranskega vprašanja isto stališče, kakor ga je zavzela velika manifestacijska skupščina.

Stranka samostojnih pretepačev.

Jugoslavanska kmetijska zveza je sklicala dne 11. t. m. po prvi maši javen ljudski shod v Veliki Gaber. Stranka samostojnih pretepačev je hotela na vsak način naš shod preprečiti, zato sta njihova voditelja, neki bivši študent Bukovec in konjski mešetar Jože Erlih, podomače Hlade, organizirala med tednom vse pobalinstvo in barabstvo v celnem okraju in prišla s to četo shod razbijati. Napajala sta fante med shodom s šnopsom in jih hujskala, naj nabijejo govornike in zandarje. Med to zločinsko druhaljo je bil eden najglasnejših neki Anton Stroj in iz Malega Grabna, ki je navduševal zbrano divjaško tolpo z besedami: »Le porinimo, le porinimo, ob zid jih spravimo te-le može in govornike!« Ko je poskušal Brodar shod otvoriti in je spregovoril uvodne pomirjevalne besede, je isti Anton Stroj navalil proti njemu in kričal: »Doli ga potegnimo!« Nato je druhal navalila na poslanca Brodarja in ga vlekla v svojo sredo, suvala, tepla, vlačila in brcala. Dr. Stanovnik je skušal otepi poslanca Brodarja iz pijane druhali, a navalili so na oba in ju pretepali, da sta jim komaj ušla in v cerkvi iskala zavetja pred divjo, nahujskano tolpo. Par naših mož, odbornikov okrajne Kmetijske zveze, so vrgli na tla, hodili po njih in jih pretepali. Posestnika Josipa Galeta iz Trebeljevega je dejansko napadel konjski mešetar Erlih podomače Hlade, ga podrl na tla in brcal, da mu je komaj ušel. Med razbijalci in pretepači je bil zlasti hud tudi Klemenčič podomače Slak iz Medvedjeka.

Med cerkvenim opravilom so samostojneži podrl pred cerkvijo govorniški oder, ki so ga med tednom pripravili za shod naši vrli Gaberci. Po maši je bilo takoj jasno, da med pijano samostojno druhaljo ne bo mogoče zborovati. Zaletavali so se proti govornikom, podirali naše može in jih pretepali, začelo se je divje vpitje in rjovenje, najglasnejša sta bila Hlade in Bukovec. Podrla so na tla tudi nekaj naših zdena in hodili po njih. Pokazali so svojo samostojno oliko. Orožniška asistenco, po številu dva, je prišla, ko je bil naval in pretep ravno najhujši. Ker je bil položaj nevaren, naši somišljeniki pa mirni in navajeni dostojno zborovati, je stopil dr. Stanovnik na cerkveni prag in izjavil: »Vsled nasilstva od strani samostojne kmetijske stranke se danes napovedan shod Kmetijske Zv. ne bo vršil!« Nato pa je stopil na cerkveni prag organizator samostojnih razbijalcev shodov Bu-

LISTEK.

Spomini starega dekleta.

Francoski pisatelj René Bazin. Prevel F. P. Hrast.

(Dalie.)

Starost je prišla, kakor pride zmerom, zavratno; potrkala je na senca, in so obelčela, na prsa, in začela so težko dihati, na prste na nogi, in začeli so otekati. Lepi Lionel je čutil, da je bil zrel in obenem se ga je polasiti neki čuden, nepremagljiv strah. On, ki je preskočil na lovu vse ovire, je začel, kadar ga ni nihče videl, izogibati se zaprek in laziti po dolinah. On, ki se je bil tolikokrat branil »študirati«, kakor so ga prosili, kak načrt o ženitvi, je sprejemal »principijelno« vedno redkeje ponudbe, ki so mu jih delali, in ugovarjal ter se izgovarjal, da so drugi rekli ne, predno je on odgovoril da. Pravili so o njem sentimentalne storije — seveda čisto izmišljene — in ki jim ni ugovarjal, kot nekako priljubeno razlago njegovega obotavljanja. Še zmerom imam v ušesih pogovor dveh mladih žensk v nekem salonu v rue de Monceau. Gospod Lionel je bil s svojim globokim glasom ogrske melodije, ki ima nanje menda monopol.

»Krasno! Gotovo je moral doživeti

veliko ljubezen?»

- »Da, in ni oženjen.«
- »Nesrečna ljubezen?«
- »Da.«
- »Kaka ženska iz »družbe«, kaj ne?«
- »Da.«
- »Je-li bogat?«
- »Zelo.«

V tem hipu se je gospod Lionel, ki so mu zelo ploskali, dvignil in rekel malomarno: »Včasih jih spremljamo na dva klavirja, tedaj je to nekaj čudovitega.« Ena izmed dam — opazila sem na njenih ustnicah — je odprla že usta, da bi vprašala: »Kdo je ta drugi piano?« Zadovoljila se je s tem, da je zašepetala, dovolj glasno, da so jo slišali, in dovolj tiho, da bi se zdelo, da govori zaupljivo:

»Kako lepo je žrtvovati se tako za nesrečno ljubezen!«

No, ta drugi piano sem poznala dobro — bila sem jaz. Pred kakim mesecem sva poizkusila spremljati oba, on na epinetu, jaz pa na pianu, ki stoji v velikem salonu moje sestre.

Druga perijoda se je začela pred par leti. Zelo verjetno je sedaj, da umrē moj sosed samec, kakor jaz. Toda zakaj govori tako slabo o zakonu, če ga še skusil ni? Na lov ne hodi več tako pogosto, ostaja dalje v Parizu; vabijo ga še boli kot kdaj

prej; on je mož, okrog katerega se radi zbirajo moški in ki pripoveduje šepetaje v kakem kotu anekdote kake prisotne osebe. Pove vse, zgodovino in legende, zlasti še legende, ne da bi delal kake razlike: on pač ni iz Ecole des Chartes! In ljudje, ki jih je zabaval, odhajajo rekoč: »Ta Lionel je zloben človek.« Jaz pa vem, da je ravno nasprotno res. To je človek, ki mu je žal in ki se maščuje zato nad zakonskimi, da je naredil prostovoljno to napako, da ni storil tako kot oni.

Najhujša njegova manija je, da ne more trpeti, da bi govoril kdo pred njim o kakem srečnem zakonu. Srečen vdovec? To pač, gotovo; srečen samec? Morda; srečen zakonski mož? Kaj še! Tega ni in ne sme biti! »Nisem ga videl nikoli!« je zaključil gospod Lionel. Zavzel se je zato, da ga ne vidi.

Pred kratkim ga je bil pripeljal njegov šofer na vaško županstvo — gospod Lionel ni občinski svetnik, zadovoljuje se z dostojanstvom največjega davkoplačevalca v občini —; šofer je čakal na »gospodarja«; sedel je brezskrbno v avtomobilu, zavarovan proti vetru z avtomobilovo streho, s čepico, kakor jih imajo ruski vojaki, s sivo kozjo kožo in njegov mladi,

Zavod v Parizu, kjer se navajajo zgodovinarji in arhivarji teoretično in praktično na znanstveno raziskavanje zgodovinskih virov.

reči in okrogli obraz je iskal po trgu od okna do okna kako stvar, ki bi mogla zanimati kakega šoferja. Našel jo je. Takoj zraven deške šole na voglu trga je stala nizka hiša z velikim oknom, na katerem je stala vaza s hijacintom in nad njim petero zelenih palic in za to ograjo se je videla glava in ramena neke ženske, ki je brala. Prenehala je včasih čitati in gledala tudi ona, misleč gotovo, kako lepa je ta ura in kako nekaj novega je v vasi, ki je Bogu za hrbotom, če stoji na trgu avtomobil.

Ko je stopil gospod Lionel dvajset minut pozneje iz občinske hiše, je videl šoferja, da je govoril z učiteljico.

»To je nerodno,« je rekel, »župan se bo šele zvečer dogovoril s paznikom; treba bo priti še enkrat nazaj!«

Vrnil se je malo pred solnčnim zahodom. Na trgu pred cerkvijo je bilo še malo svetlo, radi belega peska, neba in morda radi žita, ki pušča po zidovih boških hiš nekaj slamnatega prahu. Učiteljica je bila pri istem oknu. Bila je sama. Zjutraj je bila rekla ravnateljici — ki je bila podobna Rubensovim ženskinim portretom, razun klobuka, nevede —:

»Gospodična Klementina, veliko lepša ste kot jaz. Če vidi Vas, ne bo hotel več mene. Ne kažite se, kadar pride nazaj!«

Gospodična Klementina ni samo lepa

kovec in zavpil: »Vsi v samostojno kmet-sko stranko! Vsi naročite »Kmetijski list!« Poslanec Brodar, dr. Stanovnik in Gale so se nato umaknili pred podivjano tolpo v župnišče.

Dopolodne ob 11. uri bi se imel vršiti shod okrajne Kmetijske Zveze na Primsko-vev. Razgrajali so se podali takoj tje, da bi tudi ondi shod preprečili. Naši možje niso bili varni življenja pred to samostojno pobijalsko drhaljo, zato so morali opustiti svojo namero. Podali so se vsi trije govorniki iz Vel. Gabra proti št. Lovrencu z orožniško asistenco. Ko sta se pa orožnika vrnila, se je zakadila za našimi zastopniki pijana tolpa, vpila ter grozila z dejanskimi napadi. Komaj so naši možje pred to surovo, podivjano druhaljo ubežali po železniškem tiru proti št. Lovrencu, kamor je teklo za njimi kakih 15—20 fantalinov, na čelu jim Blažev iz Velike Loke v rujavi obleki in postranskim klobukom. Slednji se je tudi pretepa na shodu udeleževal in naše može dejansko napadel.

Takega barabstva doslej nismo bili vajeni v političnem boju. V časih, ko so bile politične strasti najbolj razpaljene, so nasprotne stranke sicer motile naša zborovanja, a nasilste v pretepu niso vpri-zarjale. »Kmetijski list« in njegova klika je uvedla nove manire v naše javno življe-nje. Ker nimajo gospodarskega programa, s katerim bi stopili pred ljudstvo, posku-šajo z organizacijo podivjanih elementov prepričati javnost o svoji važnosti. Namen jim je, razcepiti enotno organiziranega kmeta, za sredstvo jim pa služi žganje in kol. Taka stranka samostojnih pretepačev nima pravice do obstanka, zato je nujno, da mora likvidirati. Politični tolovaji in pobijalci se bodo pridružili najsorodnejši stranki, poštenjaki pa bodo našli pot v Kmetijske zveze, kjer je doma kmet-ska do-stojnost in olika.

Besedo imajo zdaj javni organi! Dolgo smo molčali in čakali, da se stranka prete-pačev strezne, pa zaman. Nam bi ne bilo prav nič težko organizirati našo ogromno večino z enakimi sredstvi, kakor se jih po-služujejo samostojni pretepači; zdrabili bi jih! Toda kot poštna stranka se takih sredstev ne bomo posluževali. Kam pa bi tudi prišli v državi, ako bi se posplošila po-litika pretepaštva? Politični oblasti pra-vimo: To je smelo biti zadnje pretepaško nasilstvo!

Vprašanje vojnih posojil.

Akcijski odbor za vnovčenje vojnih posojil nam pošilja:

Med vojno je prejšnja avstrijska vlada deloma z dobra, deloma s huda vojna po-sojila spravila med ljudstvo. Vpregla je vse javne činitelje, uradnike, učitelje, župane in tudi cerkvene kroge, da so ljudstvo opo-zarjali na vojna posojila in mu priporočali, da jih po možnosti podpišejo. Tako se je v resnici pri nas podpisala precejšnja svota vsem osem vojnih posojil, ne samo od za-sebnikov, temveč tudi od denarnih zavo-dov, ustanovnih skladov, občin in drugih javnih korporacij. Posebno prizadeti so mladoletni, kojih premoženje so sodnije večinoma naložile v vojnih posojilih. Vsi ti podpisovalci bi bili silno udarjeni, če bi država ne prevzela vojnih posojil ali pa če bi jih samo deloma vnovčila. Kako stoji pravna stran vprašanja vojnih posojil? Po St. Germainski mirovni pogodbi ni nobe-na nasledstvenih držav — Avstrijska re-publika se ne smatra za nasledstveno dr-žavo — primorana priznati obveznic av-strijskega vojnega posojila, ki se nahajajo na njenem ozemlju, ali ki so last njenih dr-

žavljanov. Ta določba nasprotuje sicer do-se danjemu običaju, ker so se doslej po končanih vojskah ozemlja ki jih je prema-ganec moral odstopiti zmagovalcu, vedno obremenila s primernim delom državnega dolga premagančeve države. Vendar pa moramo s to določbo računati ravno tako, kakor jo morajo vpoštovati državljani drugih nasledstvenih držav. Navzlic tej določbi morajo udeleženci zahtevati, da jih država štiti. Prvič odgovarja pravično-sti, da država, ki podeduje kot delna na-slednica prejšnje Avstrije bogato jugoslo-vansko ozemlje v svojo last, tudi prevzame del bremen, ki so bila zvezana s tem ozemljem. Da pa je bilo do prevrata obre-menjeno z vojnimi posojili, o tem ne mo-re biti dvoma, kajti vojna posojila so se za vse države obvezno razpisala in najela od oblasti, ki je bila pred prevratom upravi-čena razpolagati z ljudskim imetjem cele države. Večji del vojnega posojila se sicer ni razpisal po sklepu državnega zbora, temveč na podlagi cesarskega pooblastila, ko pa se je sestal državni zbor, je prejšnja posojila sankcioniral in poznejšim posojilom dal zakonito podlago. Tozadevni sklepi državnega zbora so bili obvezni tudi za ozemlje, ki je sedaj del države SHS, navzlic temu, da so jugoslovanski poslanci glasovali proti predlogom. Pa ne samo pravičnost zahteva, da prizna naša država vojna posojila, v kolikor se nahajajo na njenem ozemlju ali v posesti njenih držav-ljanov, temveč tudi njen lastni interes. Če bi se naša država branila prevzeti jih v celoti ali vsaj deloma, bi bilo uničenih mnogo tisoč pridnih in varčnih državlja-nov, kar bi povzročilo znatni udarec go-spodarstvu ter bi pomagalo razširiti ne-zadovoljnost in mržnjo napram državni ideji. Predvsem pa so ozirni na državni kre-dit, ki silijo vlado, da prevzame vojna po-sojila v svojo plačilno zavezo.

Do svetovne vojne je pri nas le malo-kdo nalaгал premoženje v državnih papir-jih zlasti med kmet-skim ljudstvom so bile državne obveznice skoro nepoznane. Šele med vojno se je ljudstvo vsled velike agita-cije začelo bolj zanimati za državne ob-veznice. Državi je tako nagnjenje v prid, ker je zanjo mnogo koristnejše, da si prid-o-va denarna sredstva za svoje potrebe med lastnim ljudstvom, nego v tujih državah. Kamor mora obresti plačevati v dragi tuji valuti. Če se zaupanje našega ljudstva do državnih papirjev z uničenjem vojnega po-sojila docela podere, potem je tudi malo upa, da bi se še kdaj udeležilo v večji me-ri podpisovanja posojil, ki jih bo država še mnogokrat potrebovala. Da je notranji kre-dit za državo velikega pomena, za to ma-mo že poučen vzgled. Kakor znano, je bi-lo lansko leto razpisano posojilo v držav-nih bonih, uspeh tega posojila pa ni bil posebno dovoljen, ker je posojilo doneslo le 230 milijonov kron, mnogo manj, kakor se je pričakovalo in kakor bi bilo odgovar-jalo finančni sili našega ljudstva. Da se ni dosegla večja svota, temu je bilo krivo sla-bo razpoloženje širokih plasti našega ljud-stva, ki se mu je z govoricami o propasti vojnega posojila omajalo zaupanje.

Nič manj važen nego notranji kredit države, je njen kredit na zunaj. Če se drž-ava odteguje svoji dolžnosti, potem tudi ino-zemstvo, kojega dobro mnenje o nas zelo porebujemo, ne veruje v nas in odreka kredit. Vsi ti razlogi govorijo za to, da mo-ra država priznati vojna posojila svojih državljanov. Doslej v tem oziru še nismo slišali odločne besede, treba bo torej, da se vlada pripravi do tega koraka. Kako pa naj se to povzroči? Poglejmo, kako po-stopajo v sosednjih državah, kjer so slične razmere!

A. O.

stvarica: razumela je in storila, za kar jo je prosila učiteljica. Ker se je ena skrivala, druga pa kazala, se je zgodilo, kar ste gotovo že uganili, da se je šofer zaljubil. Ko je povedal včeraj gospodu Lione-lu, da se bo kmalu ženil, je računl, da bo ta zvišal »honorar« svojemu šoferju, kajti če se ženi, potrebuje več. Pa ne. Gospod Lionel se je začel smeati s tistim grdim zaničljivim smehom:

»Uboji fant,« je rekel, »nimam nava-de podpirati neumnosti: ena sama lepa ženska je bila v šoli, Vi si pa vzamete drugo!«

Ves drugi dan je bil slabe volje. Rav-nokar mi je zaupal sam. Kaj mu je pa bilo pravzaprav na tem? In ta zadnja poteza mi je dokazala še gotoveje, da moj samski sosed kot mladenič, zrel mož ali že star ni imel nikdar poklica.

17. Gospa Cantereine.

Občudujem nekatere roke in vem za res čudovito lepe. Najdejo se tudi, ki člo-veka ganejo. Te niso najbolj bele niti naj-bolj fine; one so trudne, one so zibale, ši-vale, krpale, kvačkale, popravljale klobu-ke in hlače in čepice fantom, delale so vse, kar je bilo treba delati vse dolge dneve in tako so postale raskave in nagubane. To so roke, ki jih ne poljubuje nihče, ki bi pa imele pravico, da bi jih vsi blagoslovljali.

Gospa Cantereine že ni bila v Parizu, odkar je bila, še mlada, in kakor se zdi,

lepa z gospodom Cantereinom na ženi-to-vanjskem potovanju. Koliko dni je prete-šlo od tedaj, koliko težkih ur je preživela ali se jih bala! Bila je vdova, ko sem jo spoznala; stanovala je čisto blizu katedra-le v Orléansu; imela je četrto otrok — peti je bil umrl čisto mlad — in pravila je: »Med četrtemi otroci, ki so mi ostali, je en sam, ki bo kmalu na konju, ampak raje bi videla, da bi bil še majhen in da bi še skrbela zanj.« Gospa Cantereine je pri-padala tisti legiji Francozini, ki so strastne matere in ki skrbje vedno za otrokovo telo, dušo, za daljno prihodnost, za bližnje iz-pite, za vse, kar morejo videti ali uganiti, za vedno rastoči del nepoznanega v otro-kovem življenju. Presenečene so in žalost-ne, da ne vedo več vsega. Ni je bilo meje drugikrat na dedščini in sedaj je tu in smr-di in morda cvete, ki pa vseeno loči in za-kriva toliko stvari in vedno bolj in bolj!

Živelo jih je četrto v Orléansu od pridelka malega posestva, ki je nosilo malo in neenako in od penzije, ki jo je dobivala gospa Cantereine od države kot vdova po častniku.

Najstarejši sin, Claude, tajnik pri ne-kem notarju v Parizu, je poldrugo leto ni-štel več pasiva materinega budgeta. Mati je govorila o njem z nekim zadovoljstvom, kjer je bilo nekaj hvalečnosti, ker je za-slужil zase dovolj, ponosa, ker je imel že službo in srčne želje, da bi ga oženila, kajti bil je že v štiriindvajsetem letu. Go-

Država SHS.

Protestni shodi.

LDU. Split, 12. aprila. (DDU.) Vsled glasov, da bi se Reka utegnila žrtvovati za Skadar, so se včeraj povsod vršili pro-testni shodi za našo Reko. Doslej so pri-spele protestne brzojavke iz teh-le krajev: Kuna, Selca, Orebič, Cavtat, Janjina, Po-stire, Pučišće, Dol, Grohote, Vrgorac, Si-pan, Metković, Kakarska, Sutivan, Opo-zen, Milna, Supetar, Gradac, Ložišče in Bobovišće.

Avstrijska republika.

Dr. Renner v Rimu.

LDU. Rim, 12. aprila. (Brezžično.) Pri posvetovanjih o prehranjevalnem vpraša-nju med italijanskimi ministri in avstrij-skim državnim kancelarjem dr. Rennerjem so Italijani obetali, da bodo dobavljali Av-striji iz Trsta in Benetk, kakor tudi iz Mi-lana moko, pod pogojem, da dobe iz Ame-rike žita.

LDU. Rim, 12. aprila. (Brezžično.) Av-dijenca avstrijskega državnega kancelarja dr. Rennerja pri papežu je imela zelo pri-srčen značaj. Papež je kazal živo zani-manje za gospodarske in politične raz-mere v avstrijski republiki. Izrazil je svoje sočutje nad bedo avstrijskega prebival-stva in je izročil kancelarju v ta namen ček za milijon lir.

LDU. Rim, 11. aprila. (DunKU.) »Cor-riere del Parlamento« priobčuje razgovor z avstrijskim državnim kancelarjem, kjer dr. Renner izjavlja: Ko bodo določbe saint-germainске mirovne pogodbe gospodarsko življenje v Avstriji zadržale, bo Avstrija morala tvoriti del večjega gospodarskega ozemlja. Državni kancelar je nadalje dejal: Ko se sestane na podlagi jesenskih volitev izbrana narodna skupščina, bo morala skle-pati in se približati zvezi narodov, ki mora priznati življenske pogoje Avstrije kot svo-bodne države v zvezi narodov.

LDU. Deutschaltenburg, 12. aprila. (Brezžično.) Vsled izvršilne naređbe drž-urada za finance se bodo vrednostni pa-pirji, ki so se posodili državi, sedaj nakup-pili, ne glede na to, ali so bili državi izro-čeni ali pa le prijavljeni. Nakup prevzame devizna centrala. Protivrednost za nakup-ljene vrednostne papirje se izplača v av-strijskih kronah, in sicer po tečaju onega dne, ko bo devizna centrala imela na raz-polago potrebne vsote za izplačilo.

LDU. Deutschaltenburg, 12. aprila. (Brezžično.) Vsled posredovanja zveze sodnikov se je glede zahtev stavkajočih sodnijskih uradnikov dosegel sporazum, tako da se bodo stavkajoči nemara že da-nes povrnili na delo.

LDU. Dunaj, 12. aprila. (ČTU) Komisija za preiskavo kršitev dolžnosti za vojne se bavi z obtožbo proti generalu Loh-neru in Ljubličiču, ki sta na ruski in srbski fronti dala ustreliti vojne ujetnike, ki so se branili delati v strelskih jarkih, ker bi postopali zoper svoje sodeželane.

LDU. Dunaj, 12. aprila. (ČTU) Kakor poroča »Sonn- und Montags-Zeitung«, bi se prvotno moralo spojit Rennerjevo potova-nje v Rim z onim v Beograd. Takrat je bil italijanski poslanik na Dunaju di Torretta izjavil, da bi se oficijel poset načelnika avstrijske vlade v Beogradu, dokler med Italijo in Jugoslavijo ni rešeno reško vprašanje, v Rimu smatral kot akt, ki baš ni preveč prijazen napram Italiji. Vsled tega koraka je izostalo potovanje v Beograd.

spa Cautereine je bila mnenja, da se mo-rajajo moški ženiti mladi. »Ali mi verjame-te,« je rekla, »da mi sedaj on pošilja da-rila! Ne prosim me ničesar več.«

Dvajseti mesec je pa prošil za nekaj. Pisal je: »Devetnajstega junija delam dok-torat. Naredi se vedno, naredim ga tudi jaz. Mama, Vi morate biti zraven, ne, da me poslušate govoriti o privilegijah pro-dajalca, ampak da se veselite z menoj, ko dobim doktorski naslov in pravico nositi rdeč trak na treh kosih ponarejenega her-melina. Zvečer pojdeva v gledališče!«

Gospa Cautereine se je branila, da bi ne izgubila dobrega glasu kot pametna že-na, toda takoj v prvem hipu je bila v dnu srca za to. Šla bi. Načrt se je uresničil. Pa-riz, ki je zanj taka malenkost ni nič po-sebnega, je videl neko majhno damo več, vso v črnem, ki je hodila z drobnimi kora-ki, preplašena in pomljena od ropota, množice, večnega prerivanja po ulicah in se pogovarjala neprestano — razum, če je drdral mimo avtomobil — z velikim mla-dim možem, ki je naredil en sam korak medtem, ko je stopila ona dvakrat. Pri-segla je bila, da običe največje spomenike in zlasti muzeje, v spomin na dvoje izpre-hodov, ki jih je bila naredila pred štiriin-dvajsetimi leti ob strani poročnika Can-terienca: obiskala je res Bon Marché — obljubila je otrokom v Orleansu — in No-tre Dame des Victoires. In zvečer je šla v gledališče.

Nemčija.

LDU. Pariz, 11. aprila. (DunKU-Agen-ce Havas.) Nemški opravnik v Parizu dr. Mayer je izročil včeraj francoskemu mini-strskemu predsedniku noto z vprašanjem, ali je res, da namerava francoska vlada za-sedbo levega renskega brega še razširiti. Millerand je odgovoril, da francoski vladi o tem še ni ničesar znanega.

LDU. London, 12. aprila. (Brezžično.) Kakor javljajo iz Washingtona, je državni urad izjavil, da bo nemški vladi dovoljeno poslati v ruhrsko ozemlje toliko čet, kolli-kor jih je potrebnih, da zagotovijo red in suvereniteto Nemčije.

LDU. Berlin, 12. aprila. (DunKU.) »Lo-kalanzeiger« javlja iz Kamenice: Čete dr-žavne brambe so zasedle kraje Riesa, Floe-ha, Mittweida in Frankenberg.

Rusija.

LDU. Pariz, 12. aprila. (Brezžično.) Po poročilu kodaniskega borznega lista je rus-ka gospod. delegacija izjavila, da ne more biti govora o tem, da bi se nevtalncem vr-nilo vse, kar jim je zaplenila ruska sov-jetska vlada, že same skandinavske rekla-macije bi iznašale na milijone kron (šved-skih namreč). Nevtalne države bodo v tem pogledu najbrže sklenile skupen nastop. V kratkem se snide konferenca delegatov za-vezniških in nevtalnih držav in bo skle-pala o tem, s kakimi pogoji se dajo obno-viti trgovske zveze z Rusijo. Prvi teh po-gojev bo gotovo ta, da se mora ruska sov-jetska vlada zavezati, da izvrši vse obve-znosti, ki jih je bila prevzela Rusija napram tujim državam.

Anglija.

LDU. London, 12. aprila. (Brezžično.) Pri dopolnilnih volitvah v Dartfordu je bil kandidat delavske stranke Milles izvoljen s 13.610 glasovi.

Amerika.

En milijon železničarjev stavka.

LDU. Berlin, 12. aprila. (DunKU.) »Ber-liner Tageblatt« javlja iz Haaga: Število v Ameriki stavkajočih železničarjev znaša že milijon.

LDU. New York, 12. aprila. (Brezžično.) Stavka ogibališkega osebja na železnicah se je razširila na New York. Ker so vsled tega prizadete najvažnejše železniške pro-ge, je zelo dvomljivo, ali se bodo mogla ži-vila redno dovažati. Zakasnil se bo ne-mara tudi odhod parnikov. Državni urad za pravosodje v Washingtonu je odredil preiskavo.

Politične novice.

+ Dr. Korošec — srečen dedič! De-mokrati so ob nastopu sedanje vlade pro-glasili skorajšen sodnji dan za celokupno državno upravo in niso pustili na sedanjih ministrih ene same dlake dobre. Ker pa sodnjega dne le ni in se na vseh straneh čuti krepka roka sedanje vlade, so demo-kрати od jeze zeleni in devljejo v nič njeno delo kakor vedo in znajo. Posebno jih jezi, da se je »pop« dr. Korošec tako dobro obnesel kot minister železnice, ko so se preje norčevali, da bo delal na železnicah z blagoslovljeno vodo. Ker njegovih uspe-hov ne morejo utajiti, pa pravijo, da je vsa izboljšanja, ki se sedaj kažejo na že-leznicah, napovedal, zasnoval in začel že prejšnji njihov minister dr. Drašković.

Katero gledališče je bil izbral Claude in katero igro? Ne vem tega — nič zato. Vem samo, da dvorana ni bila Comédie française in da igra ni imela opraviti ničesar z repertoarjem. V neki stranski loži, kjer sta bila sama, sta nadaljevala Claude in neigova mati popoldanski pogovor. Go-spa Cautereine je bila zateknila na svojo najboljšo črno suknjo šopek vijoličastih cvetic in izvlekla iz skrinje broško z majh-nim biserom in mnogo zlata naokrog. Sed-la je bila na desno svojega sina, na svetlo in sledila igri, se precej pogosto celo sme-jala, diskretno, kakršna je bila vsa njena osebnost in vse njeno življenje, toda začel je v koncu njenega veselja je bil — uga-nili ste že — da je bil poleg nje ta mladi plavalasi mož, ki je bil še malo lep, kakor se spodob, da je človek po kaki dolgi ar-gumentaciji, ali pravzaprav bila je slika malega dečka, ki ga je bila nekoč ozdra-vila — kako mu je stregla in čula pri njem — najmanj dveh smrtnih bolezni, ki ga je bila začela učiti latinski in grški in ga varovala z neko trdovratno in vsevidno ljubeznijo pred vplivom slabe družine in slabega čtiva. Bila je kakor vse matere in kakor otroci, ki se starajo: mladinar je pri njih vedno mlada. Vprašala je Clau-da: »Povej mi, malček, ne boš li preveč utrujen nocoj? Pozno je, polnoč. Jutri zjutraj napišem tvojemu notarju par besedi.« Pisala bi bila, če bi bil Claude hotel, ka-kor je bila storila tolikokrat poprej, ko je

»Pop Korošec — piše »Riječ« — je prišel na gotovo. Toda mi smo srečni, to objektivno priznamo, ako Korošec ne kvari onega, kar se je bilo začelo, ako se ne peča s »prekopavanjem« spisov svojega prednika.« Dr. Korošcu torej za ves sedanj in bodoči napredek na železnica ni bilo treba in ni treba migniti niti z mezinco, on le z rokami navzkriž uživa srečno dedščino svojega prednika Draškovića. Temu nasproti pa seveda vsa javnost dobro ve, da je dr. Korošec jako na globoko prekopaval spise svojega prednika in izkopal iz njih lepo število pozabljenih lokomotiv ter še marsikaj drugega. Sploh je dr. Korošec z vsjo Draškovićevo zapuščino tako temeljito obračunal, da v par mesecih ne bo več — na srečo Jugoslavije — sluha o neji.

+ **Velik shod Kmetijske zveze v Trebnjem.** V nedeljo dne 11. t. m. se je vršil v Trebnjem na Dolenjskem zelo dobro obiskan shod Kmetijske zveze. Govorila sta gg. Stanovnik iz Horjula in Iv. Gostinčar iz Ljubljane. Nad tisočglava množica je obljubila trdno in neomajno zvestobo S. L. S.

+ **Organizacija Ljudske stranke v Dalmaciji.** Zadnje dni so se osnovali Kmetijski sveti Ljudske stranke v Dobranju, Vidonju in Vidu pri Metkoviću.

+ **Zadnji poizkus celovških mogotcev.** Dunajski korespondenčni urad javlja: V nedeljo dopoldne se je na poziv celovškega župana vršilo tu ljudsko zborovanje proti jugoslovenskim izgredom v glasovalnem pasu A nad Celovcem, kakor tudi v glasovalnem pasu B. Skupščine se je udeležilo zlasti mnogo prebivalstva z dežele. Zborovalci so soglasno sprejeli sklep, ki zavrača vse poizkuse Jugoslovenov, vplivati s surovo silo in neizpolnjenimi obljubami na koroško ljudstvo, ki zahteva takojšnjo izvedbo glasovanja in ki izraža nado, da bo rezultat ljudskega glasovanja ustvaril zopet enotno Koroško od Visokih Tur do grebena Karavank. — (To so poslednji obupni poizkusi potapljalčev se celovških mogotcev, ki vedo, da jih je ljudstvo sito, in da jim bo z glasovanjem odbila ura za vedno. Vajeni smo celovških neresnic in zavijani ter mirno pričakujemo ljudske odločitve.)

+ **Socialisti in komunisti se zopet združili.** V nedeljo, dne 11. t. mes., se je vršil izredni strankarski zbor jugoslovanke socialnodemokratske stranke. Na dnevnem redu je bilo vprašanje razkola v socialističnem pokretu Slovenije ter ujediničenje z radniško socialistično partijo Jugoslavije. Delavsko socialistično stranko za Slovenijo je na tem zboru zastopal uradnik Goloub, ki je v daljšem govoru povdarjal potrebo ujediničenja vsega socialističnega proletarijata v Jugoslaviji. Sprejeta je bila soglasno resolucija, v kateri se brezpogojno odklanja ministerializem, sprejme načelo nepretrganega razrednega boja ter ugotavlja, da med delavsko socialistično in socialnodemokratsko stranko ni več bistvenih razlik. Izvoljen je bil odbor, ki ima nalogo izvesti takoj ujediničenje z radniško socialistično stranko ter se je v zvezi s tem sklenilo, izstopiti iz druge internacionale.

+ **Polom »Samostojnih«.** V Rimskih Toplicah je Samostojna kmetijska stranka priredila na velikonočni ponedeljek shod. Prišli so kar trije govorniki. Za predsednika je bil izvoljen pristaš Kmetijske zveze Lapornik iz Lož. Na koncu shoda je bila soglasno sprejeta naslednja resolucija: »Na shodu Samostojne zbrani zborovalci obsojajo Samostojno kmetijsko stranko kot kmetu in delavcu škodljivo in so zoper vsako stranko katere širi med ljudstvom medsebojni stanovski boj.«

rekla: »Gospod profesor, učenec Cantereine danes ne more priti v šolo...«

Drugi akt je šel k koncu, Claude in njegova mati sta bila naslonjena in sklonjena čez ložin rob, eden čisto zraven drugega. Igralka, ki je igrala glavno vlogo — jako lepa ženska, ki se je zdela gospé Cantereine skoro prelepa — je rekla, da se bo slekla. Šla je res v ozadje odra, na levo, kjer je stala postelja s kolonami, razpela bluzo in jo začela slačiti, naprej levo, nato desno roko. Potem je začela razpenjati steznik. V tem hipu je gospa Cantereine nalahko kriknila in Claude, novi doktor, njen Claude, štiriindvajsetih let, je začutil njeno tresočo se roko, ki je legla na njegove oči in jih zatisnila. To je trajalo le eno sekundo — bil je to le korak materinske ljubezni. Claude ni poizkušal odstraniti ljubljeno roko. Počakal je, da se je dvignila sama in videč, da se je odstranila, medtem ko se je mati, smejoč se, opravičevala: »Oprosti, malček, to je bilo silnejše od mene!«, je prijel to prijateljsko roko, jo pritisnil na ustnice in ne brigajoč se za to, da so ga ljudje pogledovali in se mu nasmehali, je poljubil in rekel: »Kako lepo je imeti Vas za mamo!«

Mislila sem na to zgodbo, ko sem pred nekoliko meseci obiskala neko slikarsko razstavo, kjer so bila izključno samo ženska dela. Pravili so mi bili, da je tudi gospa Cantereine nekaj razstavila. Zakaj ne bi tudi ona naredila par akvarelov? Zakaj ne bi ona kot vdova in mani

+ **Shod Radićeve stranke.** V nedeljo 11. t. m. je sklicala Radićeva seljačka stranka shod v Zagreb kot protest proti temu, da je Radić v zaporu. Vlada je shod v Zagrebu prepovedala, zato so odšli zborovalci v Podusjed, kjer so imeli shod, ki se ga je udeležilo krog 3000 oseb. Po shodu so se v sprejedu vrnili v Zagreb, kjer jim je na Jelačićevem trgu govoril Radićev osebni zaupnik Predovac, bivši pomorski kapitan. Po kratkem govoru so se zborovalci razšli.

+ **Dijaške demonstracije v Belemgradu.** Uprava belgrajske občine javlja, da je bilo radi zadnjih izgredov aretiranih in kaznovanih trinajst oseb, med katerimi ni niti enega dijača. Demokratski listi so iz kričanja par stotin nezadovoljnih vročkrvnih in nekaj agentov-provokaterjev napravili »krvavo revolucijo«. No, ti revolucionarji so se umirili, ko so videli, da velik del treznega dijaštva noče, da bi se dijaška socialna vprašanja izrabljala v politične svrhe bratov demokratov in komunistov.

Vzdramite se!

V težkih razmerah živimo in še težji se nam bližajo. To nam jasno priča zadnja anketa proti draginji, ki je dosegla ravno nasprotno, kar je hotela. Mesto, da bi se res znižale cene, je iste le povišala, tako da bomo plačevali mleko po 7 K. Zvišala je nadalje cene surovim kožam od 18 na 34 K, vsled česar bodo poskočile cene usnju itd.

Vsi stanovi razumevajo položaj časa in se s strahom obračajo v bodočnost in skušajo odpomoči svojemu položaju; le zasebni uradnik brezskrbno živi, kakor, da se mu najbolje godi in da se mu v bodočnosti svita še lepše življenje.

Delavec se zaveda svojega stanu in čuti potrebo po zboljanju svojega položaja. Ve pa tudi, da je sam preslab, prešibek, da bi odpomogel svojim težnjam, in je uverjen, da le smotreno-vzajemno delo ga more dvigniti, da le v organizaciji je rešitev.

In zasebni uradnik? On se ne zaveda svojega stanu, on ne čuti, da je uradnik sodelavec svojega šefa, in ne njegov hlapec, suženj, ki naj se zadovolji le z drobtinami, ki padajo od bogato naložene mize njegovega šefa. Obenem pa poželjivo gleda na mesto, ki mu pristaja, a nima moči, da bi se dvignil in ga zasedel in tudi se ne poprime pomoči, ki se mu v dosego cilja nudi.

To je žalosten pojav med zasebnim uradništvom in slabo spričevalo o inteligenci, na katero se marsikdo le prerad sklicuje.

Pomoč, ki se mu nudi, je ravno organizacija. In ker organizacije ne pojmuje, ne umeva, mu tudi ne more koristiti in ga tudi ne more voditi do uspehov kakor jih pričakuje. Zakaj? Ker je organiziran le slučajno, ker organizacija obstoja in se zaveda, da nudi organizacija pravice, da pa nalaga tudi dolžnosti, mu ne gre v glavo. Misli, da je s plačilom članarine zadostil vsem dolžnostim, kakor pri avtomatu, ko se vrže novček, pa se pokaže čudo, a samo tisto in vedno le isto, dokler se vsebina ne porabi, avtomat sam pa izrazi in slednjič pokvari. A organizacija ni avtomat; ona je živo drevo, ki potrebuje skrbne vsestranske gojitve.

Da pa spoznamo, kako je treba gojiti organizacijo, je treba predvsem stanovske zavesti, ki tvori podlago pojmovanju in umevanju organizacije. Ne smemo iskati v društvu samo svojih osebnih koristi in

pravice, ki jih od društva zahtevamo. Ena od prvih in glavnih dolžnosti je prihajanje na sestanke, zborovanja itd., s katerimi se nam nudi prilika, da se porazgovorimo o svojem položaju, o svojih težnjah, storimo sklepe in damo odboru smernice za njih izpeljavo. Nadalje naj ne mislimo, da je samo odbor društvo, da le odbor je dolžan delati. Ne! Vsak posamezni član je dolžan delati po svojih močeh, zmožnostih in razpolaganju prostega časa. Vsi za enega in eden za vse!

Vzdramite se, dokler je še čas! Gojite med sabo stanovsko zavest, strnite se v močno falango in nastopite pot resnega dela!

Dnevne novice.

— **Otvoritev juridične fakultete v Ljubljani.** Juridična fakulteta ljubljanske univerze se otvori v četrtek 15. aprila ob 11. uri dopoldne s predavanjem dekana te fakultete prof. dr. Leonida Pitamice o »pravi in revoluciji«. To predavanje, ki se vrši v bivši deželnozborski zbornici, je javno. Redna predavanja na juridični fakulteti se pričnejo za vse semestre v ponedeljek, 19. aprila.

— **Umrli je 10. t. m. v Kamniku zlato-mašnik in vpokojeni župnik g. Mihael Koželj.** Pokojni je bil rojen 6. maja 1841 v Mengšu, v mašnika je bil posvečen leta 1866. Pokopali so ga v ponedeljek. Blag mu spomin!

— **Imenovan je za kancelista pri okrajnem glavarstvu za ljubljansko okolico g. Anton pl. Reva.**

— **»Apostolat sv. Cirila in Metoda« na Hrvaškem.** V odbor za novo triletno dobo je zagrebški nadškof dr. Bauer imenoval: dr. J. Langa, posv. škofa; o. Ivana Kujundžića, provinciala dr. J.; o. Mihaela Trohova, provinciala oo. frančiškanov; dr. J. Pazmana, vpok. vseučil. profesorja; msgr. Ritića, žup. pri sv. Marku; dr. K. Dočkala, nadškof. tajnika in K. Pečnjaka, duhovnika v nadškof. semenišču.

— **Veljavnost potnih listov, povišanje njih pristojbin.** Glede veljavnosti potnih listov je ministristvo za notranje zadeve odredilo, da velja potni list normalno za vso dobo, za katero je bil izstavljen ter se more rabiti tudi za večkratna potovanja. — V tem je le delna olajšava za potujoče občinstvo, kajti doslej so bili potni listi veljavni le za enkratno potovanje. — Ministristvo je dalje odredilo, da mora biti potni list pri vsakokratnem potovanju viširan od oblasti, ki ga je sestavila oziroma od politične oblasti stalnega bivališča. — Za izdajo potnega lista in za vsakokratni vizum se do nadaljnjega pobira pristojbina 10 dinarjev (40 kron).

— **Vsem, ki imajo kaj podpore od sorodstva iz Amerike.** Ljubljancem, ki je prejel zasebno pismo od gospoda Walterja Predoviča (Vladimirja Predovića), trgovca, Pueblo, država Kolorado, nam stavlja iz tega pisma na razpolago sledeče vrstice, ki naj bi jih ponatisnili vsi listi po naši državi: »Kakor hitro sem se (iz Jugoslavije) vrnil na to stran in spoznal, odkodi je prišlo vse, kar se tiče obleke, čevljev itd., — mislim namreč visoke cene — sem nemudoma opozoril naše ljudi, naj pošiljajo svojim dragim v domovino dolarje, ne pa zabojev z blagom, za katero morajo plačati trojno in četverno ceno. Prilagam Vam prepis pisma, ki sem ga poslal vsem SHS časnikom v Ameriki. Večina njih je stvar prevedla (pismo je namreč angleško) in je natisnila. Želel bi, da bi tudi Vi to kopijo prevedli in gledali, da doseže po-

moj vrtnar: »Gospodična, na njej je tako lepo grozdje, da se cede vsem slinam po njem.« Tudi sem si ga zaželela in gredoč naprej, sem zapazila takoj zraven par mušelinov, poslikanih z oljnatimi barvami, prozornih kot sklenina in nekaj steklenih omar, napolnjenih s stvaricami iz patiniranega usnja.

Seveda, gospa Cantereine si je izbrala to intimno in vedno napol žalno umetnost. Vezave za knjige, torbice, škafle, listnice, pasovi, pisalne podloge — koliko potrpežljivosti, truda in nežnosti pri vsaki ideji, ki se da končno ukrotiti in vtisniti v kožo kake živali! Ta naslonjač je kupila država. Te tri vezave so prodane... Glej, ta ni še; takoj bo. Uganila sem, katera roka jo je zarisala. Na medli kožni podlagi je naselila dva šopka živordečih jagod, kojih stebli potekata paralelno, se zvijata in razpenjata svoja dva grozda pod zlatim naslovom. Ženska, ki je ustvarila to čudo, je imela globoko dušo. Kajti, da človek razume kak cvet ali sad, ni treba, da bi imel tako rahel čut. Toda, da oživi peščico jagod, izbere ta model, za to je treba bitja, ki je okušalo skrb in trpljenje. V pozni jeseni, skoro pozimi, kljubujoč mrazu in burji ostajajo jagode in druge cvetlice rdeče in zrele. To je vse, kar je ostalo od vse kraste poletja; malo življenja in barve je, ki se še drži, majhna nočna svetilka na koncu vej, ki se trese z vejami, pa ne ugasne in ki bo zdajpazdaj zanetila nov požar.

(Dalje.)

zornosti pri čim širšem delu vašega SHS časnikarstva. Prosim, dodajte še to-le: Od časa, ko je »Jugoslav Relief« pričela agitirati in zbirati zaboje, je krona od 16 K za en dolar padla na 75 ali 100 za 1 dolar. (Opomba: Danes žalibog že tudi to ni več res!) a tudi cena za karsibodi v Ameriki je »Zbežala, kakor krave«. Čevlji, ki sem jih prodajal v svoji trgovini pred dvema letoma po 4 do 5 dolarjev, se danes prodajajo po 10, 12 in 15 dolarjev par. Kakšne vrste čevljev torej bi se tukaj moglo prodajati po 1000 do 1200 K? V Ljubljani sem kupil (t. j. jeseni 1919) povrtnik za 18 dolarjev 50 centov ameriškanskega denarja, (Opomba: V našem je to bilo 1100 kron), v Ameriki bi pa enakega ne dobil izpod 65 dolarjev. Dve tretjini vse volnene obleke prihajata v Ameriko iz Anglije in Škotske. Zakaj torej naj bi naši izseljenci tukaj plačevali šestim vmesnim mešetarjem njihov profit pri tej obleki, ko morejo pošiljati svojim v Jugoslavijo dolarje in ima dolar, izmenjen (seveda v Jugoslaviji) toliko kupne moči, kakor 3 do 4 dolarji na naši strani? Zaboji, napolnjeni s čevlji, oblačilom itd., utegne v Ameriki veljati 250 do 400 dolarjev — zdaj si pa predstavite, koliko kron more človek dobiti v Ljubljani za to vsoto in koliko blaga! Opozorite ljudstvo v Jugoslaviji potom svojega časnikarstva, naj piše svojim sorodnikom in prijateljem v Ameriki, naj pošiljajo namesto zaboja po toliko dolarjev, kolikor bi jih zaboji veljali. Pustite jim, da prihranijo tovarnino ali ekspresno pristojbino, ki bi jo morali plačati za vsaki funt. Čutim za svojo rodno zemljo in pri srcu mi je in želim, da bi se ji godilo dobro! — V pismu, ki ga je poslal g. Predovich ameriškim slovenskim listom, so bistveno enaka opozorila. Navajamo iz njega le še sledeče: »V Zagrebu sem za vsoto, ki odgovarja 90 centom (torej niti en dolar) ameriškim, kupil par rokavic iz kozličevega usnja; enake bi v Ameriki veljale 3 do 4 dolarje. Par čevljev velja v Ameriki danes 8 do 15 dolarjev; za to vsoto, izmenjano v krono, se »na oni strani« dobi dva do štiri pare dobro napravljenih čevljev.«

— **Šoštanj.** Dne 18. aprila 1920 ob pol 11. uri dopoldne se bo vršilo na glavnem trgu v Šoštanju veliko ustanovno zborovanje podružnice J. M. za šaleški okraj.

— **Zasačen tihotapec.** Pod tem naslovom piše »Slov. Naroda«, oziroma »Nova Doba« v Celju, da je bil zasačen inšpektor južne železnice inženir Aufrecht, ker je izvažal meso, mast in moko v Nemško Avstrijo, za kar mu je preskrbelja Jugoslovanška tiskarna izvoznico. »Jugoslovanška knjigarna«, ne »tiskarna«, je, opozorjena po neki uradni osebi, res naprosila inšpektorja Aufrichta, da spremlja vagon knjig in učil z Dunaja v Ljubljano in ga je zato denarno nagradila, nikdar pa mu ni oskrbelala ali dala kake izvoznice. Pred 6. tedni, to je isti dan, ko je došel Aufrecht z označenim vagonom v Ljubljano, mu je očital tihotapstvo tudi »Večerni list«. Knjigarni ni nič znanega, da bi bil Aufrecht, s katerim se je šele takrat seznanila, zapleten v kako tihotapstvo in ga je opozorila na notico v »Večernem listu«, na kar se je sam javil pri policijskem ravnateljstvu, ki pa ni imelo proti njemu nobenih obdolžitev, tudi »Večerni list« je preklcal notico. Kljub temu je pa Aufrecht, ko se je vračal na Dunaj, policija v Mariboru prišla in zaprla, pa ga zopet izupustila in oddala pismeno izjavo, da je neka druga oseba (Zupanec?) pod Aufrichtovim imenom izvažala meso in moko v Nemško Avstrijo. To je vse, kar ve Jugoslovanška knjigarna o Aufrichtovem tihotapstvu. Kakor čujemo, Aufrecht od takrat ne hodi več v Jugoslavijo in je pozneje došlo blago spremljal samo do Lipnice, torej ni mogel biti na Jugoslovanškem ozemlju kot tihotapec zasačen. — Jugoslovanška knjigarna.

— **Ciganska nadloga v kamniškem okraju.** Zadnji čas se je v kamniški okraj priteplo obilo ciganov, ki so skrajno nasilni in življenju nevarni. Kakor ti je nekaj rokovanj prišel oblastno v hišo in zasadil gorjacho sredi izbe in pri tem razodel svoje tirjave, ravno tako predrzno in samozavestno ciganski rod sedaj v Jugoslaviji razodeva svoje potrebnosti. Dočim navaden berač ponižno poprosi za navadne darove, kakor kruh, pšeno, ješprenj ali kaj sličnega, vzame cigan revolver ali puško v roke in zahteva špeha, mesa, masla, smetane itd., ali pa grozi celo s požigom. V Zalogu pri Komendi so cigani nekega moškega krvavo pretepli. Sploh so menda Zalog, Dobrava, Lahovče, Našovec najbolj živahen delokrog teh razbojnikov, pa jih tudi druge ne manjka, ker se jih ljudje boje naznaniti, orožniki pa menda nimajo ukaza preganjati cigane, ker v tem oziru ničesar ne zore. Prosimo našo vlado, naj kaj ukrene zoper to cigansko nadlogo.

— **Strašen zločin.** V Orešje pri Ptujju je prišel na veliko soboto k zakonskima Kolarič nek njun sorodnik. Prosil ju je, da bi smel ostati pri njih čez praznike, kar sta mu oba dovolila. V ponedeljek zjutraj, ko je šel Kolarič v hlev živino krmiti, je pa stopil »sorodnik« za njim in ga s se-

kiro dvakrat udaril po glavi, da se je nesrečnik nezavesten zgrudil na tla. Nato je zločinec zaprl hlevna vrata in šel v sobo, kjer je našel njegovo soprogo in jo istotako udaril dvakrat z ostrino sekire po glavi, da je na mestu obležala. Pobrabil je ves denar, ki sta ga imela Kolaričeva in nekaj obleke ter izginil. Do sedaj ga še niso mogli zasačiti. Oba težko ranjena so prepeljala v ptujsko bolnišnico, kjer je žena že umrla, on pa se bori s smrtjo.

— **I. šahovski turnir svetovnih mojstrov v Jugoslaviji na Bledu 1920.** Poroča se nam: Na čelo gibanja stopil je naš pariski delegat stalni blejski letoviščar dr. Gustav Gregorin. Ljubljanski šahovski klub določil je odposlati informatorje o storjenih sklepih in fondiranjih v Zagreb, Beograd, Prago in po tamkajšnjih mednarodnih šahovskih zvezah v Poljsko, Skandinavijo, Britanijo, Belgijo, Švico, Nemčijo, Dunaj ter dalje krog zemeljske oble. Kooptiral je odbor šah. ing. Vodopivec, Rafaela Thalerja, veleposestnika in ing. Vagaja v Ljubljani Nobena tekma ne donosi državi toliko dobička, kakor šahovski turnir, ker traja izmed vseh tekem najdalje 4 do 6 tednov ter zahteva najmanj priprav. Za to ni treba subvencij, le kreditov je treba. Šahovski turnir ne trpi tudi pod lokavostjo vremena. Prav radi tega bodo vsi ugledni Blejci se radi utesnili za ono dobo v prid udeležencem tekme in poročevalcem.

— **Dražba lova.** Lov krajevne občine Tratske se bo oddal v četrtek, 29. aprila 1920 ob 11. uri na uradnem dnevu v Skofji Loki v občinski pisarni na javni dražbi v zakup od dne 1. maja 1920 do dne 30. aprila 1925. Zakupni in dražbeni pogoji se morejo vpogledati pri okrajnem glavarstvu v Kranju med navadnimi uradnimi urami.

— **Pliberk.** V noči 27. do 28. marca je v pliberski farni cerkvi neznan ropar vlomil v tabernakel in ukradel krasno monštranco in dragocen ciborij. Zvečer se je ropar skril v stolp in ker je mežnar vrata v zvonik zaprl, se je spustil po vrvi čez prižnico v cerkev in tam izvršil svoj bogokletni čin. — Marijini družbenici, ki je ležala na mestnem pokopališču na mrtvaškem odru, je bila raz prsi ukradena srebrna medalja. — V soboto 27. marca je bil v Eberweinovem gumnu ukraden velik jermen za gepelj. — V Zg. Libučah pri Pliberku je bil posestnik Bolina oropan skoraj vsega mesa, zabele itd. Tudi nekaj obleke so mu neznan roparji odnesli. — Obласти naj poskrbijo malo boljše za varnost!

— **Dijaški transport na Češkoslovaško** odide v sredo, 14. t. m. ob 4. uri zjutraj z glavnega kolodvora v Ljubljani in se priklupi osebnemu vlaku na Dunaj. Ukravanje je možno že večer pred odhodom. — Slovenska dijaška zadruga v Pragi.

— **Novo poštno in brzojavno palačo v Belem gradu** začno graditi še letos. Palača bo imela 6 nadstropij in 150 oddelkov. Stala bo 16 milijonov dinarjev ali 64 milijonov kron.

— **15.000 vagonov pokvarjene koruze** je v Vojvodini, ki jo bodo predelali v špirit. Kot hrana in krma bi bila v narodnem gospodarstvu pač neprimerno več zalega.

— **Obrotno-trgovske šole** se ustanove v Baru, Podgorici in Danilov gradu v Crni-gori; ena teh šol se kasneje izpremeni v kmetijsko šolo.

— **Sarajevska plinarna,** dosedaj last neke dunajske družbe, je te dni prešla v last mestne občine, ki jo bo v lastni upravi vodila dalje.

— **«Zrela» deca.** Te dni sta imela v Splitu spopad na nož dva poba — eden 12 leten, drugi 14 leten — zatadi — dekleta. Enega so odvedli k zdravniku, drugega na policijo. Šibe manjka!

— **Strokovna izobrazba voditeljev posvetovanic za izbiro poklica.** Na Dunaju so otvorili prvi tečaj za strokovno izobrazbo oseb, ki delujejo v posvetovalnicah za izbiro poklica oziroma se nameravajo temu delu posvetiti. Pogoji za sprejem je srednješolska ali tej primerna izobrazba in dovršeno 24. leto. Tečaj bo trajal 3 mesece in se bo deloma vršil skupaj s tečajem za uradniški delovnih posredovalnic.

— **Društvo zasebnih uradnikov, strokovni skupini denarnih uradnikov.** Dovoljemo si javno vprašanje, če oni odsek, ki je bil izvoljen zato, da bi se nakupilo iz fondov, katere so nam bili dali denarni zavodi na razpolago, živila, obleko in druge potrebščine, če ta odsek spi na lavorikah, katere si je pridobil, ker še do danes ni ničesar naredil. Pred enim mesecem že smo imeli te fonde na razpolago, in pred enim mesecem bi se bilo vse za 100 odstotkov lahko ceneje nakupilo, kot danes pri teh horendnih cenah. Vsiljuje se nam misel, da li niso mogoče gg. člani zgoraj navedenega odseka sami ne vemo od kod, tako dobro situirani, da jim je vseeno, če kupijo meter blaga po 400—500 ali pa po 800—1000 K. Na sestankih je lahko govoriti in metati okoli sebe z demagogskimi frazami, delati seveda je druga stvar. Pozivljamo društvo, da skliče sestanek in se izvoli nov odsek, ki bo delal za dobro vseh, ne samo govoril in fraziral. — **Zasebni uradniki** dobivajo

tudi znižane vstopnice za uradniške predstave v gledališču. Ampak žal, stvar je ta, da se dobijo karte pri našem sl. društvu samo takole po protekciji. Šel sem jih iskat — po dolgem čakanju pride nek oblasten gospod s slugo in vzame iz kupa vstopnic najprej kakih 25 s pripombo: »Te so za centralo« — drug kupček: »Te so za tega, te za onega gospoda, te za to, te za ono gospodično.« — Čakalo nas je v sobi gotovo petdeset ljudi in za vse te je ostalo kakih 10 vstopnic, vse drugo je šlo pod roko. Vprašamo: kdo je ta famozna centrala, ki dobi kar 25 vstopnic — vprašamo, ali mora biti tudi pri našem društvu sama korupcija in protekcija — naj se privoščijo tudi takim, ki nimajo visokih včes z odločujočimi gospodi pri odboru, včasih mal oddih v gledališču — zaslužijo ga krvavo.

— **Specialisti med advokati.** Neki budimpeštanski odvetnik se je obrnil na odvetniško zbornico s prošnjo, da bi se smeli odvetniki na svojih napisnih tablah in tiskovinah označiti ko specialisti v posameznih pravnih strokah, n. pr. v kazenskih stvareh, ločitvah zakona, davčnih stvareh itd. Taki odvetniški specialisti naj bi iz svoje stroke polagali še posebne izphte. Odvetniška zbornica je ta predlog odbila.

— **Novo gibanje uradništva.** Zagrebški listi poročajo, da se je med uradništvom začela akcija za novo povišanje plač.

— **Zlobno poškodovanje brzojavnih in telefonskih naprav.** Poštno ravnateljstvo javlja: Brzojavni pazniki javljajo vedno česče poštnemu ravnateljstvu, kako škodo povzročajo poštni in brzojavni upravi dan na dan šolski otroci in tudi odrasli s tem, da iz razposajenosti, pa tudi iz zlobnosti pobijajo s kamenjem porcelanaste izolatorje na brzojavnih drogih. Zlasti se to pojavlja v kočevskem, kamniškem in kranjskem političnem okraju na brzojavnih progah med Žlebičem in Ribnico, med Sodražico, Loškim potokom, Novovasjo in Ložem, med Posavjem in Kamnikom, med Kranjem in Tržičem ter med Kranjem in Kokro. Ves trud to omejiti, je bil dosedaj zastoj. Zaloge izolatorjev grede h kraju, novih pa za sedaj ni mogoče nabaviti. Če bo šlo tako naprej, bo poštna uprava prisiljena v doglednem času na nekaterih progah ustaviti brzojavni in telefonski obrat. Občinstvo se zato v državnem in lastnem interesu pozivlja, da iz svoje strani s primernim podukom in svarilom delajo na to, da se v bodoče prepreči škoda, ki se napravlja na brzojavnih napeljavah.

— **Morilni poizkus proti Kunu — delo ogrske policije?** »Arbeiterzeitung« trdi, da je Ivana Collini, ki so ga aretirali kot enega obeh izvršiteljev zastrupilnega poizkusa proti Bela Kunu v Steinhofu pri Dunaju, najela peštanska policija, ki ga je opremila z vsemi potrebnimi potnimi listinami.

— **V Lipnici prijeti mariborski vlomilci.** Pretekli teden so ukradli trije tihi poslastici Rošker v Bubenbergu pri Špilju 14.000 avstrijskih ter 1000 jugoslovanskih kron in pobegnili. Poslastici se je posrečilo izslediti smer, kamor so jo pobrisali in raznati celo stvar žandarmeriji, kateri se je v Lipnici res posrečilo aretirati: mizarskega pomočnika Viktorja Tanuda, peka Franca Mikusa ter ključavničarja Karla Wernerja, vse tri iz Maribora. Na orožniški postaji so tatvino priznali denar so imeli še ves pri sebi, ter tudi izpovedali, da so v Jugoslaviji izvršili več tatvina in vjemov, radi katerih so bili zaprti, pa so iz zapora pobegnili. Ker niso imeli za potovanje potrebnega denarja, so si ga preokobeli pri omenjeni poslastici v Špilju. Tatove so prepeljali v zapore v Gradec.

— **Varnost v Kranju je zelo slaba.** Ko je porota oprostila tisti Stražiščanki, ki sta kradli sita, je zavladalo v krogih tatov veliko veselje: »Zdaj bomo lahko kradli brez skrbi!« so kar glasno kričali v raznih gostilnah. In res so izvedli drzen vlom v trgovino gospoda Jožefa Logarja, kjer so odnesli manufakturnega blaga v vrednosti nad 100.000 kron. Roparji so bili še tako predrzni, da so pisali g. Logarju dopisnico: blago smo vzeli, o Velikonoči pridemo po denar. Varnostni organi so neumorno zasledovali tatove in dognalo se je, da je bilo skrito ukradeni blago v divje romantično ležčemo kopališču ob Kokri. Nekaj osumljenecv so zaprli. Kranjčani so zelo prestrašeni pred tatovi. Ker sedanji varnostni organi nikakor ne zadoščajo, vsi pošteni ljudje žele, da dobi Kranj ekspozituro policijskega ravnateljstva v Ljubljani.

— **Energičen gospod.** Že pred nekaj tedni smo poročali o kazenski razpravi, katere se je vršila pred ljubljanskim deželnim sodiščem za to, ker je lesni trgovec Viktor Oroszy z Vrhnike rekel postajenačelniku na Vrhniki Alfredu Petku, ko sta se dne 25. novembra 1919 na kolodvoru sprla: »Jaz se nič ne menim s takimi gospodi, kot ste Vi.« Pri istem prepisu je Petek očital Oroszyju, da je bil avstrijski konfident, za kar je Oroszy Petka pri okrajnem sodišču na Vrhniki tožil in je bil Petek radi razžaljenja časti obsojen, ker ni niti dokaza resnice nastopil, da bi bil Oroszy res avstrijski konfident. Razprava proti Oroszyju se je nadaljevala pri dežel-

ni sodnji radi pregreška § 104 srbskega kazenskega zakona, ker je videlo državno pravdnštvo v zgornjih besedah Oroszyju razžaljenje javnega uradnika. Kot priče je bil med drugimi zaslišan tudi g. Petek sam. Oroszy je bil od obtožbe oproščen, ker je sodišče smatralo, da te besede niso razžaljeve, ker so usebovale le opravičeno obrambo proti g. Petku, kateri je malo ostro proti g. Oroszyju nastopil.

— **Oropani tihotapci.** Pred deželno sodnijo v Ljubljani so bili obsojeni Lovro Likar na tri, Rudolf Likar na pet in Matevž Jelovčan na šest tednov ječe. Kontrolantja Alojzij Lipci in Franc Karara sta prenočila na Suhi pod Malenskim Vrhom pri Jelovčanu. Ob 2. uri popoldne sta prišla Likar in Peternelj, katere sta prisilila kontrolantja, da sta jima izročila ves tobak, katerega sta nameravala iztihatipiti.

Jugoslovanska matica.

Ustanovni občni zbor glavne podružnice v Ljubljani se vrši v smislu sklepa pripravljalnega odbora z dne 30. marca t. l. dne 25. t. m. Na dnevnem redu, kateri se pravočasno sporoči, bo predvsem obširno poročilo o pripravah, o Matici in njenih nalogah, volitev in slučajnosti. Da se bo mogel občni zbor pravilno vršiti, dobe vsi člani iz Ljubljane pravočasno članske legitimacije. Da bo to mogoče, se pozivljajo vsi nabiralci članov v mestu Ljubljani, da pospešijo nabiranje članov in oddajo nabiralne pole v najkrajšem času.

Pravico glasovanja na občnem zboru bo imel le oni, ki se bo pravočasno vpisal ter se bo mogel izkazati s člansko legitimacijo. Matica v Ljubljani. — Zanimanje za Matico v Ljubljani je splošno in oglašajo se neprerastano novi člani. Zlasti je poudarjati razveseljivo dejstvo, da pristopajo organizacije pa tudi uradništvo posameznih zavodov in uradov polnoštevilno. Tako so pristopili vsi v Ljubljani službojoči slovenski sodniki, državni pravdniki, sodnijski kandidati v skupnem številu 55 članov. Največ zasluge gre pri tem g. predsedniku društva dvornemu svetniku Franu Regallyju. Ravno tako je pristopilo korporativno uradništvo finančne delegacije, splošnega pokojninskega zavoda, finančne straže itd. Razveseljivo je tudi dejstvo, da pristopa k Matici primeroma veliko število dobrotnikov s enkratnim prispevkom 1000 dinarjev.

Podružnica Jugoslovanske Matice se je ustanovila 9. t. m. tudi v Ribnici. Pristopilo je takoj 54 rednih članov.

Priljubljalni odbor J. M.

Ljubljanske novice.

lj Poslanik Hribar v Ljubljani. Naš poslanik v Pragi g. minister Hribar je dopel včeraj iz Belgrada v Ljubljano.

lj Člani in članice »Društva zasebnega uradništva Slovenije« se vabijo na redni občni zbor krajevne skupine Ljubljana, ki se vrši v sredo dne 14. t. m. ob pol 8. uri zvečer v verandi hotela »Union«. Točna udeležba dolžnost! (k)

lj Društvo nižjih mestnih uslužbencev naznanja tem potom žalostno vest, da je njegov zvesti član in bivši tajnik g. Lovro Demšar, vodja tržne straže, včeraj 11. t. mes. preminul in se vrši pogreb dne 13. t. mes., ob pol štirih popoldne iz mrtvašnice deželne bolnišnice na pokopališče na Viču. K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

lj Začetek sinfoničnega koncerta dne 15. t. m. je točno ob osmih, ne pa ob pol osmih, kakor je bilo objavljeno. Slavno občinstvo se najviljudneje naproša, da pravočasno zasede prostore, ker se med izvajanjem dohodi zaklenejo.

lj Gospodarska komisija za stvarno demobilizacijo od 14. do 16. t. m. ne bo sprejemala strank.

lj Šef oddelka ministrstva trgovine in industrije sekcijski svetnik dr. R. Mar n, ta teden ne sprejema strank, ker je službeno odsoten v Beogradu.

lj Zaupni sestanek komunistov. V hotelu »Tivoli« so v nedeljo popoldne priredili komunisti zaupni sestanek, na katerem so razpravljali o politični taktiki stranke, o organizaciji in propagandi za Delavsko socialistično stranko. Na sestanku se je oficijelno proglasila stranka komunistov za neodvisno in samostojno delavsko socialistično stranko. — Zvečer so komunisti priredili v »Tivoli« banket.

lj Privatni nameščenci so imeli v soboto shod v Mestnem domu. Na shodu so sklenili, da ima poseben zbor zaupnikov postaviti kolektivno noto, ki se predloži šefom; ako delodajalci ne ugodijo njihovim zahtevam, pravijo, da bodo posnemali Maribor in stavkali.

lj Načrti za zgradbo palače Trboveljske premogokopne družbe. Kakor je znano, je razpisala trboveljska premogokopna družba natečaj za najboljše načrte za zgradbo projektovane palače ob vogalu Aleksandrove ceste in Gledališke ulice. V doletenem roku je bilo vloženi 10 projektov. Izmed teh je bilo 7, katere je proglasila jurv za upoštevanje vredne. Jurv

je priznala prvo nagrado v znesku 10.000 kron g. arhitektu inženirju Leonu Dukiču v Ljubljani, drugo nagrado v znesku 6000 kron g. stavbeniku in arhitektu Romanu Treotu v Ljubljani, in tretjo nagrado v znesku 4000 K g. arhitektu Vladislavu Laudi v Sarajevu. Nadalje se je sklenilo, da se nakupita dva nadaljnja načrta, katerim se sicer ni priznala nagrada, a odgovarjata svojem namenu, za znesek po 2000 K. Načrti se svojčas izpostavijo na ogled občinstvu. Kakor čujemo, bo Trboveljska premogokopna družba v najkrajšem času pričela z zgradbo svoje palače, v kateri namesti v prvi vrsti svoje urade, v drugi vrsti pa poskrbi v svojem poslopu tudi za potrebna stanovanja svojem uradništvu.

lj Zagonetni požar. Dne 15. marca t. l. je gorela s plamenom drvarnica gospoda Jelnikarja; požar je državna varnostna straža hitro zapazila in ga pogasila; streha je sicer zgorela, toda požar se na gospodarsko poslopje ni prenesel. Pred okrajnim sodnikom g. Avsecem se zagovarjati Jevnikarjeva žena Katarina in njena sestra Frančiška Štepic, kateri sta ovađeni, da sta nosili pepel v drvarnico. Obtoženki pravita, da sta res nosili v drvarnico pepel, toda bil je ugašen, ker sta ga več dni imeli v kuhinji. Bili sta oproščeni.

lj Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske od 28. marca do 3. aprila 1920. Število novorojencev 28, umrlih 26. Od umrlih je domačinov 13, tujcev 13. Umrli so za ošpicami 2, za dušljivim kašljem 1, za jetiko (vmes 3 tujci) 5, vsled nezgode 1, za različnimi boleznimi 15, za pljučnico 2. Za nalezljivimi boleznimi so oboleli in sicer: za ošpicami (vmes 4 tujci) 5, za oslovskim (dušljivim) kašljem (tujec) 1, za vrtico (tujec) 1, za gripo (tujec) 1.

lj Netočna vest. V petkovi številki »Slovenca« smo prinesli netočno vest, češ, da je delavec pri telefonu Anton Koderman, doma iz Hotiča, v družbi Alojzija Pečjaka v Udmatu ukradel konjsko opremo. Ta vest je netočna. Uradno obvestilo sodnije veli izrečno, da je »Anton Koderman bil v kazenski stvari proti Alojziju Pečjaku radi hudodelstva tatvine zaslišan kot priča in sploh ni osumljen nobenega kaznjivega dejanja.«

lj Sred' noči, ko se najslajše spi, je v soboto padel v Ljubljani za Sv. Petra naslomp in vpil na pomoč nek možakar, ki se ga je bil nekje preveč nalezel. Glas vpljočega na kalnem dnu pa so slišali ljudje in so prišli ter ga potegnili zopet na suho. Možakar jo je nato odkuril naprej.

lj »Pošteni tat.« Večerni list je poročal, da je bila ukradena ali izgubljena na glavnem kolodvoru temnozelena listnica z veliko vsoto denarja (5000 kron) in z za lastnika važnimi papirji. Listnico so drž. varnostni organi našli za stojnicami pred glavnim kolodvorom. »Pošteni« tat ali najditelj je upošteval zadrego, v kateri se je nahajala stranka, katere je listnico pogrešila in je iz nje vzel denar, druge papirje, kateri so bili seveda za njega brez pomena, je pa pustil lastniku pravilno domnevajoč, da se bo že listnica našla.

lj Ukraden Bernardinec. Mariji Sra-karjevi na Cesti na loku je bil ukraden 2000 kron vreden pes Bernardinec.

lj Hud mož je Ignacij Vidic iz Čušperka. Na dolenskem kolodvoru je skočil izza kostanja proti Antonu Žitniku in ga je šest do sedemkrat udaril z debelo gorjačo. »Jezzen sem na njega, ker me je ob več kakor 10.000 kron spravil; 6. marca sem ga s palico debelo kakor mazinec oplazil po hrbtu. Sodnik vpraša Vidica: »Zakaj ste tako hudi na Žitnika? Ali je zleht človek?« — »Kakor more biti.« — Gospod Žitnik je zadobil več lahkih poškodb; 14 dni ni mogel delati. Sodnik je obsodil sivolasega Vidica na 200 kron globe, oziroma na 3 dni zapora.

lj Povožen pes. Okrajni sodnik gospod Avsec je oprostil od obtožbe soferja Avgusta Zupančiča, kateri je povozil vojaškega psa, kateri se je odlikoval v vojskah na Balkanu. Zagovornik g. Zupančič dr. Stare: »Kdor ima psa, naj pazi na njega.« Zupančič pravi: »Psa nisem videl, slišal sem le pasje cvilenje.«

lj Obsojeni aristokrat. Baronu Schmidtu-Zabierovu, kateremu je prisodilo deželno sodišče 5 dni zapora, ker je krut žalil na Vrdu srbskega vojaka, je višje deželno sodišče na pritožbo prvega državne-ga pravdnika dvornega svetnika Bežka zvišalo kazen na 10 dni zapora.

lj Vlomil in tatvine. V Vodmatu št. 77 je vlomil neznan vlomilec na dvorišče in ukradel lastniku Antonu Pecarju iz shrambe konjsko opremo vredno 2000 kron. — Kantinerki v cukrarni na Ambroževem trgu št. 3 je bilo ukradeni iz kočije usnje (Spritzleder) vredno 1000 kron. — Perici Frančiški Kos iz Štepanje vasi je bilo ukradeni mokro perilo v vrednosti 1500 kron; zaznamovano je bilo s črkami M. S. — G. dr. Rekarju pri Ranzingerju ukradeni blago je bilo vredno 1500 kron; nekaj blaga se je dobilo nazaj; tatovi so aretirani, kar smo že poročali.

lj Aretirani mohamedanec. Pri »Amerikancu« v Florijanski ulici je bil aretiran

Ali Ramčinovič, kateri je prodajal konjsko opremo, ki je brez dvojbe ukradena in se lahko ogleda na policijskem ravnateljstvu pri g. adjunktu Modicu.

Ij Razsajal je 11. t. m. okoli 18. ure v Cerkevni ulici Ferdinand Kern: preklinjal je in se jezil nad detektivu, ker so ga naznanili, da je hazardiral in priigral 7000 kron. Na policijskem ravnateljstvu so ob sodili Kerna zaradi pijanosti na 200 kron globe, zaradi razsajanja pa na 5 dni zapora.

Ij Prepoden tat, Z Grada sem je prišel čez vrta v hišo št. 17 Pred škofijo z lestvico tat, katerega so pa pravočasno opazili stanovanjci in ga prepodili.

Poskus stavke v tobačni tovarni.

Komunisti so iz Belgrada poslali v Ljubljano nekega Ilića, ki je tu delavstvo tobačne tovarne hotel nagovoriti za štrajk. Kršč. socialno delavstvo je tedaj sklenilo, da z ozirom na pomanjkanje tobaka ne pojde v stavko, čeprav je bilo po brezobzirno počasnem poslovanju belgrajskih uradov v zadevi draginskih doklad k temu izzivano. Delavstvo kršč. socialne organizacije se je zavedalo, da je za delavstvo tobačne tovarne v Ljubljani velika nevarnost, če bi šlo v stavko. Medtem pa je iz Belgrada došlo brzojavno poročilo, da je zahtevam delavstva vendarle ugodeno. Komunistom pa ni šlo za izboljšanje položaja delavstva, marveč za to, da poskušajo svojo moč. Dosegli so, da so nekatere tobačne tovarne na Hrvaškem in v Bosni stopile v stavko. Pri mnogih tovarnah na Hrvaškem so agitirali komunisti (n. pr. v Zagrebu) s tem, češ da je ljubljanska tovarna že začela stavkati. Radi tega je v soboto tudi Zagreb šel v stavko. Včeraj se je Ilić, ko je prvič pogorel, zopet prikazal, in sicer je baje agitiral celo v tovarni med profesionisti. Sinoči je bil shod komunistov v Mestnem domu, na katerem je bilo sklenjeno, da v tobačni tovarni stopijo v stavko le moški. To so sklenili zato, ker so vedeli, da je sicer za nje stavka sploh ponesrečena. Med moškimi delavci, posebno med profesionisti pa imajo komunisti malo večino. Tako se bo danes zjutraj začela stavka komunistov moškega spola, komunistovke bodo pa s krščanskimi delavci in delavkami šle na delo. Kajti to je jasno, da bodo krščanski delavci moškega spola tudi delali, ker je štrajk političen. Tako bo danes v tobačni tovarni stavalo kakih 150 do 200 delavcev-komunistov, ostalo delavstvo (nad 1000) bo pa delalo. Svoboda dela napram morebitnemu terorju si bo krščanskosocialno delavstvo znalo braniti.

Najnovejša poročila.

POGAJANJ SE NI.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Belgrad, 12. aprila. Vse vesti o medstrankarskih pogajanjih so popolnoma brez podlage. Ta stvar ne stoji sedaj v središču interesov, pač pa vprašanje naših meja. Pogajanja se bodo začela po pravoslavni velikonočni praznikih, ko bodo zbrani poslanci narodnega predstavništva. Do tedaj se bo razjasnil tudi naš zunanji položaj ter bo do takrat ustvarjena tudi trdnjša podlaga za pogajanja.

PAŠIČ OBOLEL.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Belgrad, 12. aprila. Nikola Pašić, ki se je vrnil iz Zaječara, je obolel na vnetju pljuč. Radi tega brzkone ne bo mogel sodelovati pri konferenci v San Remu, kjer bosta vsled tega zastopala našo državo samo zunanji minister dr. Trumbić in delegat Radović, katera bosta dobila točna navodila.

REKA — SKADER.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Belgrad, 12. aprila. V političnih krogih se živahno komentira pisanje italijanskega tiska, ki je, kakor se sodi, inspirirano od italijanske vlade in ki pravi, da ne more biti govora o tem, da bi Jugoslavija kot »kompenzacija« za Reko dobila Skader. To je navaden trik, ki gre za tem, da odnehamo od svojih zahtev in pričemo boj za Skader, ki bi se nam odstopil samo iz »miloštie«, medtem ko bi Italijani huškali proti nam albanska plemena ter tako izzivali spore.

OBČINSKE VOLITVE NA HRVATSKEM.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Zagreb, 12. aprila. Hrvatska ljudska stranka je dobila pri občinskih volitvah v Petrijuncu 4 odbornike, v Bakrovcih pa 5 odbornikov. V Samoboru so krščansko-socialni delavci ljudske stranke dobili 6 odbornikov. Tu se je videlo najbolje, kako so netočna uradna poročila, kajti po vladnih informacijah je zmagala delavska stranka, pri čemur se mislijo komunisti, medtem ko so v resnici zmagali krščanski socialisti. Takih netočnih uradnih poročil je še več.

VPRAŠANJE BOSENSKE VLADE.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Belgrad, 12. aprila. Predsednik bosenske vlade dr. Srškić je vodil dalje časa pogajanja z min. predsednikom Stojancom Protićem zaradi sestave bosenske vlade. Dr. Srškić je opisal težkoče, na katere je zadel pri hrvatskih strankah v Bosni ter jugoslovanski muslimanski organizaciji. Ni znano, kakšna navodila je dobil od St. Protića, toda v vrstah klubov parlamentarne zajednice prevladuje mnenje, da bi v bosenski vladi ne smeli ostati demokrati, ki bi že vsled politične morale morali odstopiti, ker se nahajajo v opoziciji. Neugodno vpliva tudi to, da ni v sedanjih bosenski vladi nobenega muslimana, od Hrvatov pa je samo eden in še ta demokrat. V vrstah Jugoslovanskega kluba vlada ogorčenje proti Krčiću, ki je vpriporil nečastno gonjo proti poslancu Stanku Baniću ter ga v javnosti surovo napadel vsled izmišljenega medklica pokojnemu dr. Draži Pavloviću v parlamentu. Krčić je še vedno v bosenski vladi. Kakor doznavamo iz zanesljivega vira, stoji odločitev o sodelovanju v bosenski vladi v rokah vodstva še nezastopanih strank parlamentarne zajednice. Dr. Srškić ne preostaja drugega, kakor da se z njimi sporazume ali pa uvede popolnoma radikalen režim, ki bi mogel imeti občutljive posledice.

ITALIJANSKO NASILJE.

(Izvirno poročilo »Slovenec«.)

Čušak, 12. aprila. Ko se je na Reki zvečelo o veličastnih manifestacijah, ki so se včeraj vršile povsod v naši državi za jugoslovansko Reko, je zavladalo med prebivalstvom veliko veselje, ki pa ni moglo priti do izraza vsled D'Annunzijevega terorja. V neki gostilni se je o tem razgovarjala majhna jugoslovanska družba in nekdo je izjavil, da hodo Rečani tudi še osvobojeni sedanjega neznanega stanja. Komaj je to izjavil, že je bilo nekoliko oseb aretiranih in izročenih na nemilost znanega najbrezdušnejšega postopanja italijanskih okupacijskih oblasti.

DR. KENNER V RIMU.

LDU Rim, 12. aprila. (DunKU) Pogajanja v italijanskih ministrstvih so se v nedeljo dopoldne in popoldne nadaljevala pozno v noč. Državni kancelar dr. Renner je včeraj obiskal kardinala Frühwirtha, ki je avstrijski državljani. Zvečer se je oglašil pri državnem kancelarju predsednik zveze italijanskih industrijev z deputacijo, da bi ga v imeun zveze pozdravil. Izrazil je željo in upanje, da bo italijanska industrija uspešno sodelovala s svetovnoznano avstrijsko industrijo, ter je prosil kancelarja, da sporoči avstrijski industriji pozdrave. Državni kancelar se je najtopleje zahvalil, rekoč, da bo pozdrav italijanske industrije sporočil avstrijski industriji. Priprnil je, da bo avstrijska industrija v najkrajšem času začela skupno sodelovati z italijansko industrijo in da bo prišla v Italijo. Izdajatelju lista »Unione Europe« je izjavil državni kancelar, da je ministrski predsednik Nitti kot prvi izmed volilnih državnikov Evrope poudarjal potrebo evropske unije. Ta unija da je edini izhod iz težavnih razmer, posebno glede meničnih kurzov. Evropske države da se morajo združiti, da bi omogočile dobavo prekomorskih surovin potom skupne organizacije. Avstrijska vlada in avstrijski narod je o tem prepričan. Avstrijska vlada bi rada, da se gospodarski odnosi čim prej vzpostavijo. Nekak promet se je že razvil, žal pa se dosedaj ni posrečilo, da bi se promet razširil, ali da bi se vsaj o tem začeli pregovori, četudi je gotovo, da so donavske države v mnogih ozirih navezane nase in da imajo skupne interese, vendar njihovo bodoče razmerje ne bo razmerje takozvane donavske federacije, ker so pogoji neizvršljivi.

STAVKA SODNIH URADNIKOV.

LDU Dunaj, 12. aprila. (DunKU) Stavkajoči sodni uradniki so danes zopet začeli delati, ker so pri pogajanjih z državnim uradom njihove zahteve večinoma sprejete.

POLOŽAJ V NEMČIJL.

LDU Berlin, 12. aprila. (DunKU — Wolff.) Čete, ki jih vlada ne potrebuje več na ruhrskem ozelju, so začele odhajati.

LDU Berlin, 12. aprila. (DKU) »Berliner Zeitung am Mittag« poroča iz Bochuma, da je bila včeraj v Buchstrasse velika eksplozija, pri kateri je bilo 14 mrtvih, 7 težko in 19 lahko ranjenih.

LDU Washington, 12. aprila. (DKU — Brezlično.) »Newyork World«, ki prinaša naziranja ameriških vladnih krogov, piše v uvodnem članku med drugim: Niti Anglija, niti Italija ne smatrata nastopanja Ebertove vlade proti komunistični revoluci na ruhrskem ozemlju za kršenje versailleske mirovne pogodbe; tako tudi ne Zedinjene države.

MADŽARSKI PARLAMENT.

LDU Budimpešta, 12. aprila. (DKU) Fostlanska zbornica je razpravljala o proračunskem programu. Finančni minister je poudarjal žalostni finančni položaj ter izjavil, da je ob gospodarskih konsekvencah nemogoče, izvesti mirovno pogodbo.

Deficit znaša tri milijarde. Samo z davki se ta primanjkljaj ne bo mogel pokriti. Nato je govoril minister o načrtu velikega premoženjskega davka, s katerim naj bi se izvedla pravična razdelitev vojnih stroškov, dalje o agrarni reformi, po kateri naj se izenačijo bogati in revni kmetovalci, in končno o velikih bankah, ki tmajo nalogo, da pospešujejo razvoj kmetijstva.

IZGREDI V JERUZALEMU.

LDU London, 12. aprila. (DKU — Brezlično.) Poroča se, da so se v Jeruzalemu ponovili težki izgredi proti židovskemu prebivalstvu.

Orlovski vestnik.

Seja predsedstva O. Z. in vaditeljskega zbora se vrši v sredo, t. j. 14. t. m. točno ob 5. uri popoldne v Jugoslovanski tiskarni, III. nadstropje. Ker je seja važna, prosim, da se je zanesljivo udeleže vse sestre. Bog živil — Predsednica. (k)

Dijaški vestnik.

SOCIALNI TEČAJ »DANICE«.

Jugosl. katol. akad. društvo »Danica« priredi dne 15., 16. in 17. t. m. na verandi hotela »Union« socialni tečaj. Predavanja se vrše vsak dan od 9. do 12. ure dopoldne in od 3. do 5. ure popoldne.

Sporod: Četrtek a) dopoldne: Dr. Gosar: Temelji socialnega vprašanja. Dr. Al. Ušeničnik: Razvoj socializma. b) popoldne: tajnik Kralj: Zadrugištvo. — Petek: a) dopoldne: urednik Kremžar: Delavsko vprašanje. Dr. Mohorič: Kmetstvo vprašanje. b) popoldne: Dr. Breclj: Socialna higijena. (Začetek ob pol. 5. uri.)

Sobota dopoldne in popoldne: Razmerje Jugoslovancev do Bulgarov. Socializem in svetovna politika. Vprašanje dijaške mednarodne zveze. (Ref. tov. Daničarjev.)

V nedeljo, 18. t. m., skupen izlet k Št. Joštu pri Kranju.

Vabimo vse katol. narodno misleče akademike, gg. starešine, tov. bogoslovce in abituriente.

Nevčlanjeni tovariši dobe izkaznice v »Danici«.

Ker se predavanja začno točno ob napovedani uri, prosimo vse tovariše, da pridejo pravočasno!

Predsednik.

Prosveta.

pr Golgota. Drama v treh dejanjih. Spisal Srgjan Tucić. Vprizorjena v dramskem gledišču pod režijo Zvonimira Rogoza. — To delo ni močno, a da bi ne bilo lepo, bo težko kdo oporekal, kljub temu da miselno marsikoga ne bo zadovoljilo. Enim bo presedal že milje igre, čutili pa bodo silo v prvem dejanju, kjer zmaguje afirmacija mesa, — drugim ne bo všeč, da pisatelj samostanskih bratov ni omilil in jim je nadel skoro nečloveško strogost — toda to navsezadnje niti drama ni ne, to je legenda, ker edini dramatični prizor je tedaj, ko tudi br. Apolonij izreče svoj dolžni: Apage Satanas! Legendarična in nič drugačna ne more biti izvenevangeljska fabula, kjer pusti pisatelj Kristusa osebno nastopati, in še tej legendarični vsebini mora priskočiti na pomoč simbolizem, sicer bi bilo dejanje še kljub temu anahronizem, nekaj nenaravnega, nemogočega. To je dobro čutil Gorkij, ko je Na dnu postavil med nesrečnike romarja Luko, ki stoji mesto Njega. Legenda nima zunanega zapletka, enostavna je, zato ga tudi ta drama nima. Prisrčnoba o izgubljenem sinu, postavljena v naše dni, potopljena v miselni simbolizem je ta drama, zato je nje teža v lirčnih mestih in v strogem občutju, ki silno deluje. Golgota je človeško življenje, česar vsebina je trpljenje vsled poželenja mesa, ki vabi s čudnimi glasovi tistega, ki se mu je odpovedal in ga z blaznosmelimi mislimi upre proti Bogu. Še hujša Golgota je salomonsko spoznanje nečimrnosti. Brat Demetriji ne more več premagovati svojega mesa, zavrže parabolo o izgubljenem sinu in hoče poznati samo Visoko pesem. Bratje ga prekolnejo, a Kristus sam ga odpelje v življenje. Demetriji se zunaj v svetu poroči, postane slaven pisatelj, antikrist — pa vse se izprebrne v vanitas: žena ga vara in še tedaj greši z drugim, ko v sosednji sobi v bolečinah umira njun otrok. — Le Kristus čuva pri otroku kot zdravnik in ga reši s smrtjo trpljenja. Žena z zasmehovanjem zapušča moža. Demetriji jo v obupu prosi še za zadnji poljub, med poljubom pa jo zadavi. Kristus odpelje obupanca iz sobe, sam pa sede k mrtvi ženi in se žrtvuje zanj. Demetriji se odloči, da gre delat pokoro tja, kjer se je njegov greh začel — v samostan. Tu bi bila legenda končana. Drama pa hoče še tretje dejanje. Sredi noči pribeži Demetriji v samostan, skliče brate in moli pred njimi očitno izpoved in jih prosi oduščenja. — A bratje so trdi: poznajo le antikrista, nočejo videti spokornika med seboj, češ spokori naj se v svetu, kjer je grešil. Z »Apage Satanas«

se odstranijo, Kristus pa mu iz svetlobe zakliče tolažbo in odpusčenje. — Izčrpani sta pravzaprav kljub vsej enostavnosti le prvo in tretje dejanje, dočim je drugo dejanje samo zase vse premalo za Demetrijevo izpoved v tretjem dejanju. Vidimo le katastrofo nečimrnosti, toda antikrista ni nikjer, zato je marsikako mesto v izpovedi sama beseda in nič drugega. Ali je prevara žene že dovolj? To je pač samo spoznanje praznote mesa — a kje je miselna plat, ki pobije v Demetriju antikrista? Tej je sicer pisatelj postavil nasproti ljubezen Kristusovo in ravno to sredstvo še bolj potrjuje legendo in jemlje moč drami.

O igranju samem tukaj o posameznostih ni mnogo povedati, saj ne gre za karakterni razvoj nastopajočih oseb — to tudi osebe niso, temveč tipi, ki jih je treba le vtlesiti s pravo obliko in jim dati pravi ton. Zato taka vloga ne more biti le mestoma dobra, temveč ali zadeta ali pa pogrešena. O osebi Kristusovi vemo eno, da jo je mogoče na odru samo pokazati; zato si g. Šest lahko šteje v lep uspeh, da tega ni storil — briljirati v taki vlogi pa je človeško nemogoče. Pa že sicer je klasifikacija igralcev s šolskimi redi nekaj banalnega. Če je igralec sposoben, napravi, kar mora. G. Rogoza moramo priznati, da je podal Demetrija takega, kakršnega hoče igrati. Fanatik — apostat v prvem dejanju, dočim se v drugem dejanju umiri kot človek na cilju in se v obupni resignaciji zlomi in vzkipi šele ob zaničevanju tekdanjih sobratov do obupnega spokornika. Gospa Rogozova se mi je zdela izmed vseh njenih vlog topot najboljša, njena žena je bila res pravi tip, dočim je bil g. Gaberščik malo slabotnejši. Iz povedanega sledi, da g. Pregarc kot prior ni mogel biti na mestu; bil je preveč realističen in tedaj ni spadal v okvir igre. Kaj šele, da bi se bil ubral v občutje, saj je bil parkrat precej nesamostanski. Njemu se sploh večkrat primeri, da mora igrati stvar, ki je njegovim boljšim zmognostim nasprotna. — Splošno moramo priznati, da je bilo to delo v vsakem oziru resno pripravljeno in se je v celoti dobro posrečilo. Ene stvari ne bi omenil, ko bi se ne bila že večkrat primerila. Ko se že dviga zastor, so še nepoklicane osebe na odru — tudi igralci, kar spominja na nered. Fr. Koblar.

pr Stavka osebja slovenske opere. Vsi člani opere in operete ter vsi uslužbenci opernega gledališča so odpušteni. Vsi so prejeli obvestilo direktorja, v katerem jim naznanja, da je nadaljnje delovanje opernega gledališča vsled stavke, torej »vis maior«, onemogočeno, da se zaključuje sezona in da se pogodbe vseh nastavljencev opernega in operetnega gledališča razveljavljajo. O tem se je obvestilo tudi poverjeništvu za uk in bogočastje. — Uprava kraljevega slovenskega gledališča bo pa skušala otvoriti čim preje novo sezono ter je sklenila stopiti v pogajanja s člani, ki bi reflektirali na sodelovanje.

pr Leonova družba javlja, da je na odborovi seji določila sledeče cene za svoje publikacije: Dr. F. Kos, Gradivo... I. zvezek 30 K; II. zvezek 30 K; III. zvezek 20 K; IV. zvezek 42 K. Dr. Jos. Gruden: Cerkevne razmere na Slovenskem v XV. stoletju, nevez. 10 K. P. L. Coloma: Malenkosti 15 K. Dr. Jos. Gruden: Slovenski župani 4 K. Dr. M. Opeka: Rimski verzi 5 K. Fr. Ks. Meško: Dve sliki 4 K. Dr. A. Ušeničnik: Knjiga o življenju 10 K. P. Škrabec: Jezikovni spisi 1. snopič 7 K 50 vin.; 2. snopič 10 K 50 vin.; 3. snopič 10 K 50 vin.; 4. snopič 14 K 50 vin. Cel I. zvezek skupaj 40 K. R. Bazin: Gruda umira 10 K 20 vin. P. Bourget: Zmisel smrti 12 K. Baar: Zadnja pravda 15 K. Vse te publikacije se dobe pri upravnštvu Leonove družbe v trgovini K. T. D. Ničman, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. — Tajnik.

Razne novice.

r Katoliško bogoslovno fakulteto v Bukarešti je ustanovila na tamkajšnji univerzi rumunska vlada. Fakulteta ima vse pravice kakor ostale fakultete.

r Za tehnično ljudsko izobrazbo. Na Dunaju se je ustanovila »Svobodna zveza za tehnično ljudsko izobrazbo«, v kateri so zastopane vse tehnične organizacije in zavodi, predvsem tehnična visoka šola in tehnični muzej. Predsednik je inž. dr. W. F. Exner. Društvo hoče izpolniti veliko vrzel v splošni izobrazbi ljudstva z ozirom na tehnične vede in znanje in v to svrhu prirejati javna predavanja o tehniki, rudarstvu, kmetijstvu, gozdarstvu in dr., izdajati posebno glasilo »Tehnika in Kultura«, ustanoviti lasten arhiv filmov, knjig itd.

r Lastnik trnadstropne hiše — berač. V Zagrebu berači na ulici moški, ki je lastnik trnadstropne hiše. Da bi vzbujal več usmiljenja, se opira na dve palici, a je popolnoma zdrav. Policija je tega čudnega »berača« že večkrat kaznovala radi beračenja, a zaman. Sedaj opozarjajo listi nanj javnost, da mu ne naseda.

r Bivše avstrijske poslaniske palače. Dunajski Narodni svet je sprejel v 17. dan meseca marca predlog prodati palače. ki

so bile v tujih deželah sedež avstro-ogrsko-diplomatskega zastopstva. V prvi vrsti pridejo v poštev palače avstro-ogrsko veleposlaništva v Berlinu, Petrogradu, Parizu, Londonu, Madridu, Carigradu, Washingtonu, Tokiju, potem dve v Rimu (ena pri Kvirinalu in druga pri Vatikanu). Sama poslaništva ali ostali diplomatski zastopniki avstro-ogrsko cesarstva so imele svoje stanovanje v privatnih hišah izvzemši nekaj primerov (n. pr. Haag, Peking itd.), kjer so zanje kupili posebne hiše. Eno največja diplomatska palača je bilo avstro-ogrsko poslaništvo v Pekingu, ponosito poslopje z dragoceno opremo. To palačo so cenili na pet milijonov mehiških dolarjev. Danes bi dobila zanjo dunajska vlada milijardo kron. Veleposlaniška palača v Petrogradu (Sergievskaja 10) je velika palača nenavadne lepote in velike vrednosti. Pariška palača v Rue de Varennes 57 je cenjena na 35 milijonov frankov. Vojvodinja de Galliera jo je svoje dni podarila avstrijskemu cesarju. V Carigradu, v rue Tom Tom, stoji velika veleposlaniška palača bivše avstrijske monarhije. K tej palači spada tudi prekrasna vila s prostranim parkom v Jenikej. Prava lastnina bivšega avstro-ogrsko cesarstva v Berlinu, dočim je bila londonska palača najeta za 99 let, ker na Angleškem ne sme tujec nobenega zemljišča kupiti. Tudi palači v Madridu in Washingtonu sta dragi stavbi. Veleposlaniško palačo pri Sveti Stolici je zaplenila — kakor znano — italijanska vlada. Druga palača pri Kvirinalu je precej manjša. V Tokiju je bila avstro-ogrsko palača v takimenovanem »gradcu«. Vse navedene palače so vredne — tako trdijo strokovnjaki — okrog 6 milijard avstrijskih kron. Da pa se bodo mogle prodati, je treba dovoljenja Ogrske in nasledniških držav.

r Petnajst milijonov kron kazni za zahtevano pismo. »Srce moje, pogled v moje srce in čitaj v njem samo ono, česar se ti ne upam pisati.« To je pisala lepo in bogata ameriška vdova nekemu poročenemu gospodu. Ta jo je tožil. Ameriški zakon pa kaznuje »odtujeenje ljubezni zakonskega druga«, in lepa zaljubljenka je bila obsodena na 50.000 dolarjev. Lepa vsotica, ki znaša petnajst milijonov kron.

r Knez Nikolaj Esterhazy umrl. Iz Budimpešte poročajo: Za kapijo je umrl na svojem gradu knez Nikolaj Esterhazy v starosti 51 let. Pokojni knez se je le malo pečal s politiko, posvetil se je le svojem gospodarstvu. Bil je najbogatejši magnat ogrske in je posedoval 750.000 johov zemlje.

r Golobja godba v svetiliščih na Kitajskem. O doslej še nepreiskani Kitajski krožijo marsikatera negotova poročila, polna tajnosti in prelesti obenem. Rusovski popotnik Obrusjev podaja nekaj slik v svoji knjigi »Kitajska in njeni ljudje«, tako na primer o nenavadni golobji godbi v kitajskih svetiliščih. Obrusjev piše: Ko smo se vračali v neko mesto, smo zaslišali nad seboj čudno godbo, prijetno in izredno, v resnici »godbo višjih sfer«. Slišal sem že prej o podobnih koncertih v kitajskih božjih hramih, ali še nikdar jih nisem slišal na svoja ušesa. V mestu je uglasil godbo polnični šum in hrup. Godba je zvenela, ko je nad glavo letela jata svetih cerkvenih golobov. Bila vam je to mila in mehka godba, polna bridkosti in melanholičnih zvokov. Ti zvoki nastanejo s tem, da cerkveni berači (bouz = cerkveni duhovnik in berač obenem) pritrdijo drobne bambusove lahke piščalke golobom med letalna peresa. V letu piščalke zvone. Kitajci imajo to godbo jako radi. Posebno po pekinški okolici, kjer je največ svetilišč, poltavajo celi zbori teh krilatih godbenikov.

r Kje največ jedo. Neki Amerikanec je napisal, da med vsemi narodi danski narod največ pojé. »Dognal sem,« piše dalje, »da jedo Danci skoraj vsako drugo uro in da pojé Danec dvakrat toliko kakor Amerikanec, ki pojé zopet za polovico manj kakor Anglež. Danec je strasten obiskovalec restavracij in živi, lahko rečem, v ozračju pojedine. Mladi Danec, s katerim se poznam, je tako-le: ob osmih zjutraj nekoliko skodelic kave ter osem ali devet odrezkov kruha, debelo namazanih s sirovim maslom; ob desetih dojučnik, obstoječ iz jajec, suhega mesa, beefsteaka in krompirja, kruha in sirovega masla, piva in kolačev in vsega sne dvakrat toliko kakor Amerikanec. Ob eni popoldne ima smörbrod. To je danska narodna jed in obstoji iz 36 raznih oblik rib, mesa, jajec, zelenjave in sira, ki ga je z debelimi krajci kruha in še bolj debelo namazanimi s sirovim maslom. Danec je jako dosti med rednimi obedi in k tem malicam spada seveda v prvi vrsti smörbrod. S tako slastjo je tudi kruh s sirovim maslom, polovico rostbeefa in s pečenimi čebulami in jajci. Vse to je naloženo vkup eno na drugo in stane samo šilling. Danec je smörbrod ves božji dan: v gledališču in kinematografu, v koncertni dvorani in v pisarni. Pri vsaki priliki, kadar mi pijemo skodelico čaja, si privoščim Danec smörbrod in to vselej tri do štiri naenkrat. To se po njegovih nazorih ne pravi jesti, tudi nima za to drugega imena, ali hudo bi ga razburilo, ko bi mu

rekli, kadar ima pred seboj svoj smörbrod: »Za božji čas vendar, kaj že zopet jeste?« Ob štirih popoldne posreblje moj mladi Danec svojo sladko kavo in pojé pri njej več kolačev s smetano. V kodanjskih kavarnah vidiš vsepovsod nakopičene kolače s smetano in natakari bi imel za velikega siromaka vsakega, kateri bi si teh dobrot ne privoščil. Ob šestih popoldne šele ima naš Danec glavni obed. Ta obstoji iz nekoliko smörbrodov, ki so — rekli bi — samo nekaj uvod — potem iz rib, dunajskega zrezka ali drugega mesa s krompirjem, iz piva, kave in raznih obliskov. Pri glavnem obedu se Danec pošteno podpre. Ob enajstih ponoči pa sede Danec zopet za mizo, da bi večerjal. Da se tudi pri večerji danski človek čvrsto podpre, je umljivo samo ob sebi. Obedovanje je važno opravilo, nemara najvažnejše v poslovanju danskega naroda. Učinek tolike samopasnosti seveda ne izostane. Danska je dežela neokretne mladine, debelih ljudi srednje starosti ter starcev in stark, ki se sploh ne morejo nikamor geniti. Danci bi bili lahko najlepši evropski narod, ali njih tošča pokvari izraziti telesni stas, in v tem tiči posebna lepota.

r Narobe svet. Šaljiv dokaz, kako je danes vse narobe, nam nudi ta-le slička: Na poziv državnega višjega pravdnika so obiskali graški porotniki kaznilnico v Karlau, kjer je prostora za 1000 kaznjencev, in kjer je danes 700 »rejenecov«. Za te velezaslužne člane človeške družbe je jako dobro preskrbljeno. Vsak zdrav kaznjeneц dobi na dan 480 g kruha, večkrat na teden meso z zelenjavo, ob nedeljah vselej dobro juho, govedino z zelenjavo ali zeljem, bolniki pa ne dobe zelja, ampak peso in rižev koprjak. Po zdravniškem predpisu dobe bolehlj, katerih je vsled tako dobrih prehranjevalnih razmer samo 23, po potrebi še mleka, jajca, mesa od domačih zajcev in belega kruha. — Pošteti avstrijski državljani trpe lakoto, saj dobe na teden samo kilogram kruha, 15 dkg mesa za dva ali tri tedne, mleka nič, mesa od domačih zajcev pa drugi nič. In vse to morajo po velikem iskanju in povpraševanju še presneto drago plačati. Stavimo, da je marsikateri porotnik odhajal s tihim vzdihom in srčno željo, da bi prišel v imenovani idealni zavod, kjer bi vsekako kmalu okrepil svoje zdravje.

Vseslovenski trgovski shod.

Vseslovenski trgovski shod.

V nedeljo 11. t. m. se je vršil v veliki dvorani hotela »Union« drugi vseslovenski trgovski shod, katerega se je udeležilo nad 700 trgovcev. Na shodu, kateremu je predsedoval g. dr. Fran Windischer, so poročali gg: poverjenik za javna dela inž. Dušan Sernek, Fran Golob, Vilko Weixel, Fran Jelenik, Jelačin ml., dr. Josip Hacin, Ivan Mohorič. Po poročilih so bile sprejete naslednje resolucije:

Gospodarska politika.

1. V ta namen, da pridemo v državi do boljše gospodarske in trgovinske politike in da bode naša gospodarska politika vodena po enotnih načelih, zahtevamo, da se čimprej osnuje v Belemgradu centralni gospodarski svet, v katerem bodo zastopane vse panoge našega gospodarstva. V takem gospodarskem svetu bo najboljša prilika, da se izpoznajo in razgovore gospodarski veščaki iz cele kraljevine.
2. Poudarjamo potrebo pravilne ureditve valutnega vprašanja v smislu zahtev naših in hrvatskih gospodarskih organizacij. V državi potrebujemo en novac in za ta svoj denar treba praviloma prodati blago v inozemstvu.
3. Nujna potreba je, da se uredi državne finance. Pregleda treba o državnih dohodkih in izdatkih. Državne potrebe moramo pokrivati z davki in drugimi rednimi javnimi dajatvami, ne pa s posojili in tiskanjem papirnatega novca.
4. Potrebna nam je produkcijska statistika in statistika izvoza in uvoza.
5. Vso pozornost je posvetiti domači produkciji živil ter v prvi vrsti zagotoviti živež za lastno prehrano po gospodarsko upravičenih cenah, kajti zagotovljena prehrana je prvi pogoj za vzdržanje reda v državi.
6. Odvišni domači pridelek mora z rednim eksportom preko mej zaradi dosege ugodnejše plačilne bilance. Po možnosti se je ogibati v prometu s tujino kompenzacijskih pogodb in stremeti za tem, da pridemo do zagotovitve trgovinskih pogodb z inozemstvom. Vsako gospodarsko skupnost z avstrijskimi in ogrskimi deželami v obliki podonavske federacije ali unije odklanjamo. Trgovske in prometne odnose s temi državami je urediti le potom trgovinskih pogodb.
7. V svrhu olajšanja in pospeševanja mednarodnega kupcijskega prometa nam treba na važnih inozemskih tržiščih dobrih trgovskih reprezentantov.
8. Vzpostaviti gladkega prometa na železnici je posvetiti posebno pozornost.

Reden promet na železnicah in na vodi je predpogoj gospodarskega uspevanja. V Ljubljani je zopet ustanoviti železniško ravnateljstvo.

9. Spricho silnih in vedno naraščajočih kreditnih potreb je nujno potrebno, da začne Narodna banka s svojim delovanjem v celi državi. Ustanovi naj svoje podružnice po gospodarsko važnih mestih, da pridemo v žiro-prometu do izravnavne plačil in do možnosti eskomptiranja.

10. V devizni centrali je osredotočiti promet s plačilnimi sredstvi v tujino, voditi jo morajo prvoredni strokovnjaki poslovanja mora točno in hitro ter imeti po gospodarskih središčih svoje filijale z vso potrebno avtonomijo.

11. Naša država, ki se stoprav ureja in preureja, se nahaja v težavnih razmerah. Prav zategadelj potrebujemo dobro, materielno zadovoljno in svoji nalogi doraslo uredništvo, ki mora ostati neodvisno od vsakokratnih političnih izprememb. Račje manj, a tisto dobro uradništvo, v državi upravi treba miru, stalnosti, politični vplivi je ne smejo motiti. Za nameščenje javnih uslužbencev mora biti odločilna stvarna in strokovna kvalifikacija vsepovsod, tudi v centralnih uradih, nikdar pa strankarska pripadnost.

12. Vsa naša javna mesta opozarjamo na rastoče kreditne potrebe trgovine in industrije. Dolžnost državne, zlasti finančne uprave je, da vodi temeljit račun o prevažni vlogi naših denarnih zavodov vseh vrst v našem gospodarstvu. Nujna gospodarska potreba je, da upravna oblastva odločajo z razumevanjem in potrebno hitrostjo o prošnih, ki jih vlagajo denarni zavodi v obliki akcijskih družb, bodisi da gre za zagotovitev, bodisi da gre za zvišanje družbene glavnice. Tudi pri snovanju in presnavljanju obrtnih, kupcijskih in denarnih podjetij je treba ekspeditivnega in nezaumnega poslovanja. Snovanje gospodarskih naprav vseh vrst v obliki akcijskih družb je na slovenskem ozemlju sedaj dolga težavnejše in zamudnejše kakor v drugih delih kraljevine. Gospodarsko zdravo in dobro je seveda ločiti od gospodarsko slabega, ali dobre in gospodarsko potrebne akcije ne smejo trpeti zaradi novih nezdružljivih in nepotrebnih projektov.

Slovenski trgovci in obrtna zakonodaja.

1. Enotnost obrtnega zakona za celo kraljevino smatramo za potrebno, izrekamo se pa proti razširjenju zakona o radnjama na celo kraljevino, ker njegova določila ne ustrezajo stopnji razvoja, ki jo je pri nas dosegla trgovina, obrt in industrija.
2. V industrijskih, trgovskih in obrtnih vprašanjih je zagotoviti kompetenco ministrstvu za trgovino in industrijo.
3. Za trgovino zahtevamo ohranitev in izpopolnitev obrambe po sposobnostem dokazu, ker treba varovati trgovino trgovcem. Le tako je mogoče osigurati našemu trgovskemu naraščanju trgovsko samostojnost.
4. Vzdržati je organizacijo v trgovskih gremijih in zadrugah ter zvezah trgovskih gremijev in zadrug s temeljem obveznega članstva, s pravico zadostnega sodelovanja v obrtni upravi. Potrebna je institucija državnih zadrugnih inštruktorjev v pomoč in svet stanovskim in gospodarskim združbam.
5. Za trgovske potnike je treba tudi v novem zakonu določiti, ki zagotavljajo tem važnim posredovalcem v modernem trgovanju možnost, izpolnjevati svoje važne naloge. Urediti je tudi detaljno potovanje tako, da ne postane krošnjarstvo.
6. Izrekamo se za to, da ostanejo trgovske in obrtniške zbornice skupno zastopstvo trgovine, industrije in obrta. Posameznim trem panogam: industriji, trgovini in obrtu je zagotoviti v skupni zbornici za stvari, ki se tičejo posamezne panoge, potrebno avtonomijo. Odločno se izrekamo proti vsaki delitvi sedanje skupne institucije v industrijske, obrtne in trgovske zbornice. Vsaka delitev bi vodila le do občutne slabitve v stvarnem in finančnem pogledu ter bi imela za posledico le oslabilitev delazmožnosti in vplivnosti.
7. Za pospeševanje in povzdigo naše vnanje trgovine zahtevamo osnovanje trgovskih konzulatov, reprezentantov in trgovskih atašejev na vseh za nas važnih vnanjih tržiščih.

Trgovsko šolstvo.

»Trgovci, zbrani na vseslovenskem trgovskem shodu se živo zavedajo, da je bodočnost Slovenije zasigurana le s procvitom trgovine in industrije. Predpogoj tega razvoja je iskati v strokovnem šolstvu, ki ga nimamo. Zanimarjeni, oziroma sistematično zapostavljeni od prejšnje države, pričakujemo, da nam nova država v tem oziru ne bo mačeha, in zahtevamo, naj vlada posveti vso svojo pozornost vprašanju trgovskega šolstva, skrbi za to, da v najkrajšem času, ki je mogoče, zgradi nižje, srednje in visoko trgovsko šolstvo, takoj pa izbere primerne moči ter jim s primernimi podporami omogoči, da se izvežbajo za učiteljski poklic na teh šolah.

Pozivamo občine naših mest in industrijskih krajev, naj v razumevanju veli-

kega časa posamič ali združeno snujejo trgovske šole ter s primernimi podporami pospešujejo izobrazbo trgovskega naraščaja.

Trgovstvo je pripravljeno, prispevati k stroškom za zgraditev našega trgovskega šolstva.

Končno je g. Lebinger iz Litije po daljšem utemeljevanju predlagal resolucijo, ki se obrača proti blagovnim oddelkom bank, ter zahteva, da čim prej pri trgovski zvezi začno priprave za ustanovitev centralne trgovske nakupovalne zadruge. Nadalje je bila sprejeta tudi njegova resolucija, ki se obrača proti krivični relaciji 1 : 4.

Gospodarstvo. Dajte nam strokovnih šol.

O strokovno-obrtnem šolstvu se piše v slovenskem časopisju zelo malo. Zdi se mi, da se temu vprašanju posveča zelo malo pozornosti, to vprašanje, skoro bi rekli, zanemarjamo, pač pa zahtevamo vse mogoče visoke šole in smo jih že večino tudi dosegli. kar je brezdvomno prav in slovenskemu narodu v veliko korist. Slovenskemu obrtniku so potrebne strokovne šole, če hoče, da ga tuja konkurenca ne bo potisnila med zadnje in ga končno uničila. Slovenski obrtnik rabi izobrazbo, čemur ne more nikdo oporekati, to pa more doseči le potom strokovnih šol. V Sloveniji imamo veliko krajev, kjer se ljudstvo havi z domačo obrtjo, kajti rodna gruda mu ne nese toliko, da bi se mogel preživljati. Temu ljudstvu treba pomagati, ga izobraziti v njegovi stroki, da bo kos vsaki konkurenci in to je v prvi vrsti naloga države. Zato je popolnoma upravičena zahteva po strokovnih šolah, katerih imamo v Sloveniji tako zelo malo.

Poglejmo, koliko je bilo obrtnih šol v bivši Avstriji na ozemlju sedanje Slovenije in v času, ko je monarhija razpadla. V Ljubljani smo takrat imeli nižjo in višjo obrtno šolo, obe vsled vojnih in avstrijskih razmer nepopolni. V Kočevju je bila lesna strokovna šola, ki jo je vlada preteklo leto, menda v februarju, zaprla. V Radovljici je bila pletarska šola, sicer majhna, toda je dosegala znatne uspehe. Na Štajerskem je bila edinole strokovna šola za stavbno keramiko v Radgoni, na Koroškem in sicer v Borovljah je pa bila puškarska šola, znana daleč naokoli. To je bilo takrat, ko je izdihnila kruta mačeha Avstrija.

In kako pa je danes? Vodstvo ljubljanske nižje in višje obrtne šole je brezdvomno v rokah strokovnjaka, zato se obe šoli lepo razvijata. V jeseni bomo imeli popolno nižjo in višjo obrtno šolo, naval učencev je zelo velik, tako da se je ne samo bati, ampak je kar gotovo, da bo ta lepa, moderna stavba v jeseni že — premajhna. Ščasoma bo treba misliti, da se zgradi tamkaj v bližini posebno poslopje za višjo obrtno šolo, saj je prostora dovolj. Dolžnost državne uprave je, da si pravočasno zasigura stavbni prostor. V Radovljici je pletarska šola, ki je tamkaj nujno potrebna, toda to šolo bo treba znatno razširiti, nje vodstvo pa izročiti bolj agilnim rokam, možu, ki bo vse svoje moči posvetil razvoju te šole. Ljudstvo pa bo treba poučiti o umni vrboreji, pri čemur si bo naš kmet na lahek način zaslužil lepe novce. O umni vrboreji je že napisal svoječasnno strokovnjak na tem polju, strokovni učitelj Baran, knjižico, ki je bila prestavljena tudi v hrvaščino, slovenska je pa najbrže pošla. Dobro bi bilo, da bi g. strokovni učitelj Baran napisal ponovno kaj takega, založila pa naj bi jo Mohorjeva družba. Omenil sem že, da je vlada zaprla lesno strokovno šolo. Poslanec Škulj se je sicer veliko trudil, da bi se odprla enaka šola v Sodražici, vladni zastopniki so se mogli na licu mesta prepričati, o potrebi take šole, obljub je bilo dovolj, toda došle — brez uspeha. Na Štajerskem ni danes nobene strokovne šole. Na Koroškem v Borovljah je letos otvorena puškarska šola, ki pa ima zaenkrat malo učencev. S tem sem dovolj pojasnil položaj današnjega obrtnega šolstva. Napredek je edinole v Ljubljani, drugod pa povsod nazadovanje.

Za Ljubljano nisem v skrbeh. Vodstvo je v najboljših rokah, uspehi so lepi, torej vse v najlepšem redu. Strokovna šola za lesno obrt, ki je bila popreje v Kočevju, se mora prenesti v Sodražico. To je zahteva ljudstva in to mora država tudi upoštevati. Dragocenega lesa, ki je bil v Kočevju, ni več, državen les je bil pod sekvestrom, kar je brezdvomno škandal, in prodan za sramotno ceno, za par tisočakov, med tem ko je bil vreden med brati več desetisočakov. Če je državna oblast glede tega kaj ukrenila, javnosti ni znano, zahtevamo pa lahko čisto upravičeno, da se v to zadev primerno posveti in eventualni krivci ka-znujejo. Povsod naj bodo čisti računi! V Borovljah mora priti vodstvo puškarske šole čimprej v druge roke. To je za slovenstvo tako važna postojanka da bi bi!

neodpustljiv narodni greh in greh nad puškarskim obrtom, če se ne bi izpolnila ta nujna zahteva. Obenem treba tamkaj več strokovnih profesorjev in učiteljev, potem bo uspeh tudi zagotovljen. Država, stori tudi tu svojo dolžnost!

Toda to še ni vse. Gotovih krogov se je prijel nekaka bolezen, da mora biti že povsodi meščanska šola, toda kam naj gremo s to polinteligenco, tega noben ne ve in ne zna. Nikari se ne čudimo, če bomo imeli prihodnje leto za tucat, pa najbrže še več meščanskih šol. Poudarjam, da nisem nasprotnik meščanskih šol, toda ustanavljati take šole v krajih, kjer ni nujna potreba, kjer bi krvavo rabili strokovne, gospodarske in gospodinske šole, se mi zdi neodpustljiv greh. Poprej, predno se ustanovi kaka meščanska šola, naj se vedno vprašamo, kaj bomo počeli s temi ljudmi, ko končajo meščansko šolo. Na izvoz teh ljudi, te polinteligence v Macedonijo vendar ne smemo misliti. Denar, ki bi bil slučajno namenjen za meščanske šole, naj se uporabi za obrtne, gospodarske in gospodinske šole, vsaj v gotovih krajih.

V St. Vidu nad Ljubljano bujno cvete mizararska obrt. Smešno bi bilo, če se tamkaj ustanovi meščanska šola, čudnega pa bi ne bilo prav nič. Da je pa tamkaj zelo potrebna strokovna šola za lesno obrt, o tem ne bo dvomil noben pameten človek. V Domžalah, kjer je središče slamninarske obrti, je bil svoječasno vsako leto takozvani »c. kr. učni tečaj za pletenje slame«, o katerem ni danes ne duha ne sluha. Naj omenim, da skoro po celem kamniškem okraju pletajo po zimi kite, iz katerih izdelujejo slamnike. Tukaj bi bil zopet na mestu tak tečaj in bi se moralo poskrbeti, da bi doma izdelovali material za boljše slamnike, katerega danes morajo naročati za drag denar iz Češke. V kamniškem okraju je zelo razvita lončarska obrt. Ljudem ne manjka dobre volje, pač pa jim manjka pouka. Zato naj bi se v kamniškem okraju ustanovila strokovna šola za keramiko in sorodno obrt. Naj še mimogrede omenim, da je tovarna Schnabl v Kamniku izdelovala porcelanasto posodo in med drugim zelo lične majolike. Tako strokovno šolo bi rabili tudi na Koroškem in Štajerskem. V okolici Škofje Loke je cvetelo tkalstvo. Znao je Škofješko sukno. Da se ta obrt poživlji, bi bila tamkaj potrebna strokovna šola za tkalstvo, kakršnih je znatno število na Češkem in Moravskem. Učitelj za tako šolo pri nas ni, pač pa bi si mogli prav lepo pomagati s Čehi, ki so v tem oziru mojstri. Kajti naše geslo mora biti,

da vse, kar rabimo doma, da si kolikor je le mogoče, tudi sami izdelamo. Na Maribor ne smemo pozabiti. Vsaj v začetku bi bila potrebna strokovna šola za strojno ključavničarstvo in to iz razloga, ker je tamkaj velika delavnica za popravilo železniški strojev. Sicer pa bo treba v doglednem času ustanoviti na Štajerskem še marsikatero strokovno šolo, ker je ta del Slovenije brez vsake strokovne šole. Isto velja za Prekmurje. Pa tudi na žensko obrt ne smemo pozabiti. Glede čipkarskih tečajev se namerava marsikaj ukreniti. Ali ne bi kazalo pri nas, pa najsibo kjer hoče, ustanoviti strokovno šolo za strojno vezenje, kakor je na Predarlškem v Dornbirnu. Na koncu naj omenim še enkrat, da potrebujemo več strokovnih šol za lesne izdelke in sicer takih, kakor je bila v Kočevju, in pa več pletarskih šol. Nujno potrebno je, da se taka šola za lesne izdelke otvori že v jeseni v Sodražici. To bo tem lažje, ker je na razpolago res bogat inventar kočevske strokovne šole.

H koncu pa še nekaj. V bivši monarhiji je bilo precej obrtnih muzejev, oziroma muzejev za narodno obrt. Ali se je v tem oziru že kaj ukrenilo, da dobimo tudi pri nas, recimo v Ljubljani, nekaj podobnega? Dvomim. Nekaj imamo res v ljubljanskem muzeju, nekaj v obrtni šoli, vse drugo pa je razmetano okoli in doslej ni bilo še nikogar, ki bi vse to zbral. V tem oziru moramo nemudoma na delo, da rešimo to, kar se da rešiti. Jota.

g Otvoritev plovbe na Donavi. V sled razmer, ki so nastale ob koncu vojne in se še do danes niso končno pojasnile, je bila plovba na Donavi skrajno omejena. Vsaka država je vzdrževala promet samo v svojih mejah, preko njih si nobena ni upala pošiljati ladij. Koncem vojne je namreč vsaka država zaplenila ladje, ki so se tedaj nahajale v njenih vodah in jih pridržala kot vojni plen. O končnovojni razdelitvi teh ladij mirovna konferenca še ni odločila, zato vse države čuvajo te ladje v območju lastnih meja, da ne bi jih jim kaka druga država zaplenila. Tako so bile obdonavske države oropane ogromnih koristi in olajšav v trgovskem prometu, ki jih nudi plovba po Donavi. Da temu čim prej odpomorejo, so sklenile tri donavske broderske družbe: Srbska broderska družba, Bavarski Lloyd in Južnonemška družba dogovor, da bodo s svojimi ladjami vzajemno prevažale petrolej, olje, bencin in surova olja iz Rumunije v Jugo-

slavijo, Ogrsko, Avstrijo in Nemčijo. Izvršitev tega dogovora je omogočila medzvezniška komisija s tem, da je dovolila družbam za gotove vožnje, da plujejo pod zastavo kake nevtralne države. Na ta način se je mogel vsaj deloma obnoviti osebni in trgovinski promet na črti Belgrad—Baja—Budimpešta—Dunaj—Linec—Pasov. Od Belgrada proti vzhodu vozi Srbska broderska družba do Radujevca; odtod dalje je položaj še nepojasnen. Gornjim trem družbam se v kratkem pridruži še druge, s katerimi se sedaj vrše pogajanja. Promet, ki se sedaj omejuje na potniške ladje in tanke, se bo sčasoma razširil tudi na drugo blago.

g Trgovska zveza z Avstrijo. Naša država namerava postaviti trgovsko vez z Avstrijo na drugačno podlago kot so kompenzacijske pogodbe. Zato Centralna uprava za trgovski promet z inozemstvom, podružnica v Ljubljani, ne sprejema več vplačil na račun kompenzacijske pogodbe 180/SHS z Avstrijo. Do preklica se sprejema denar le za zdravila, kemikalije, ogljikovo kislino in elektrotehnični material.

Aprovizacija.

a Mesne karte. Javni nameščenci naj pridejo takoj v najkrajšem času po mesne karte. Oddajale se bodo le še tri dni, potem pridejo vpokojenci na vrsto.

Čevljarški vajenec, ki se že čez 1 leto in pol uči rokodelstva, išče mojstra. Ponudbe na upravnistvo »Slovenca« pod: »čevljar«.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

ŠMARNICE 1920.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani naznanja, da Šmarnice za leto 1920, ne bodo izšle, ker bi tiskarsko delo in vezava povzročilo prevelike stroške.

Na razpolago pa so še sledeče Šmarnice iz prejšnjih let:

Valentin Bernik, Marija in sv. maša, rdeča obreza 8 K.

Dr. Jožef Jerše, Lavretanske šmarnice, rdeča obreza 8 K.

J. Godec, Devica verna, rdeča obreza 8 K.

Šmarnice arskega župnika, rdeča obreza 8 K.

Jožef Volc, Marija v predpodbah in podobah, rdeča obreza 8 K.

Anton Žgur, Marija Devica, Majnikova Kraljica, rdeča obreza 8 K.

Nekatere Šmarnice so na razpolago samo še v malo izvodih in naj se event. pri naročilih imenujeta po dva naslova, da pošljemo druge, če bi bile na prvem mestu imenovane pošle.

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI.
Bradač, Grška vladica je ravno kar izšla v predelani izdaji v zalogi Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani. — Cena 24 K, z dragiškimi dokladi vred 28 K 80 v.

Potrjeni alosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znančcem prežalostno vest, da je naša iskreno ljubljena mati, teta in svakinja, gospa

AGNEZA HUDOVERNIG

posestnica v Radovljici in Beljaku

danes po dolgem, težkem troljenju, previdena s tolažili sv. vere, v 62. letu starosti umrla, sledeč tako svojemu, komaj pred 14 dnevi preminulemu soprogu.

Pogreb drage pokojnice bo v torek, dne 13. t. m. 1920 ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti na župni pokopališče. Svete maše zadušnice se bodo darovale v tukajšnji župni cerkvi in Sv. Nikolaja cerkvi v Beljaku. Pokojnico priporočamo v prijazen spomin.

Radovljica, dne 11. aprila 1920.

Mici, Nina in Fines, hčere.

Terezina Lenče roj. Rössmannova sporoča v svojem in v imenu vseh sorodnikov vsem prijateljem in znančcem prežalostno vest, da je njen iskrenoljubljeni sopro, oziroma brat in stric, gospod

JOSIP LENČE

veletržec in hišni posestnik, član načelstva Kmetske posojilnice za ljubljansko okolico, bivši občinski svetovalec ljubljanski itd. itd.

v pondeljek dne 12. aprila 1920, po dolgotrajni mukotrpni bolezni v 56. letu starosti, previden s sv. zakramenti za umirajoče, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega pokojnika se vrši v sredo 14. aprila 1920 ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti Wolfova ulica 4 na pokopališče k Sv. Križu.

Svete maše zadušnice se bodo darovale v župni cerkvi Marijinega Oznanenja v Ljubljani.

Prosimo tihega sožalja.

V Ljubljani, dne 12. aprila 1920.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Za dvakratno objavo v tednu se računa 8 kron.)

Priporočajo se sledeče domače tvrdke:

(Za dvakratno objavo v tednu se računa 8 kron.)

ELEKTROTEHNIKA
»Svetla«, Mestni trg 25.
Verbaj A., Linhartova ulica 4.
GRAMOF. IN GODBENI AVTOM.
Rasberger A., Sodna ulica 5.
JAVNA SKLADIŠČA
»Balkan«, L. Ljublj., javno sklad.,
Dunajska c. 33. (Tel. 366.)
KAVARNE
»Zvezda«, Ivančič J., Kongres. trg
KLEPARJI
Korn T., Poljanska cesta 8.
Remžgar & Smerkol, Flor. ul. 13.

KNJIGARNE
Jugoslov. knjigarna, Pred škofijo.
KNJIGOVEZNICE
Knjigoveznica K. T. D., Kopit. ul. 6.
KONFEKCIJSKE TRGOVINE
Olup Josip, Pod Trančo.
Ivan Sax, Stari trg 8.
Schwab & Bizjak, Dvorni trg 3.
KROJAČI
Gestrin Ferd., Poljanski nasip 8.
LEKARNE
»Pri Mariji Pomagaj«, Reslj. c. 1.
MANUFAKTURNE TRGOVINE
Petkosig Jos., Stari trg 4.
Schuster Anton, Stritarjeva ul. 7.

MIZARJI
Bizjak Peter, Spod. Šiška 136.
MODNI SALONI
Götl Marija, Židovska ul. 8 in 7.
MODNE TRGOVINE
Kunovar Ivan, Stari trg 10.
Magdič Pavel, Aleksandrova cesta.
OPTIKI
Jurman Karol, Selenburgova ulica.
PARFUMERIJE IN KOSMETIKA
»Uranus«, Mestni trg 11.
POPRAVILA GRAMOFONOV IN GODBENIH AVTOMATOV
Rasberger A., Sodna ulica 5.

RESTAVRACIJE
»Perles«, Prešernova ulica.
SOBNO SLIKARSTVO
Žuran Martin, Mestni trg 12.
STAVBENA PODJETJA
Černe Andrej, Sv. Petra cesta 23.
Treo Viljem, arhitekt, mestni stavbenik, Gosposvetska cesta 10.
ŠPEDIJSKA PODJETJA
»Balkan«, Dunaj. c. 33. (Tel. 366.)
Uher F. & A., Selenburgova ulica 4. (Tel. 117.)
TRGOV. Z URAMI IN ZLATNINO
Černe Lud., Wolfova ulica 3.

TRGOVINE S KLOBUKI
Čadež Gvido, Mestni trg 14.
TRGOVINE S PAPIRJEM
»Uranus«, Mestni trg 11.
TRGOV. Z DEŽN. IN SOLNČN.
Mikuš L., Mestni trg 15.
TRGOV. Z ŽELEZ. IN POLJED. STROJI
Zalta & Žilič, Gosposvetska cesta 10. (Mar. Ter. cesta.)
ZALOGE POHIŠTVA
Fajdiga Filip, Sv. Petra cesta 17.

Naročajte „Slovenca“!

Širite „Slovenca“!

Duhovnim soprodom, sorodnikom, prijateljem in znancem naznanja se tužna vest, da je prečistiti gospod

Mihael Koželj

zlatomašnik in župnik v pok.

danes 10. aprila ob 6. uri zvečer previden v Kamniku umrl.
Pogreb je bil v ponedeljek ob 9. uri dopoldne.
Priporočajo se v molitev!

Ivan Lavrenčič,
dekan.

Tužnim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš srčno ljubljeni soprog, oziroma oče, stari oče, brat in tast, gospod

Ivan Ogrinc

posestnik in trgovec v Grahovem

danes zjutraj ob 7. uri, po dolgotrajni, mučni bolezni, previden z zakramenti za umirajočega, mirno v Gospodu zaspa.

Pogreb dragega ranjkega bo v sredo, dne 14. t. m. na ondotno pokopališče.

Grahovo pri Cerkljici, 12. aprila 1920.

Zalujooe rodbine:

Ogrinčeva, Vokačeva in dr. Škapinova.

Naročajte „Slovenca“!

Razpis službe.

Združena spodnještajerska bratovska skladnica v Velenju sprejme takoj

pisarniško pomožno žensko moč,

katera mora biti marljiva, hitra v strojepisju in računanju. — Opozarja se, da se ne zahteva lep spričeval, ampak samo popolna zmožnost v navedenih ozirih. — Gospodične, ki so tega v resnici zmožne, naj vložijo lastnoročno pisane prošnje najkasneje 7 dni po razglasenju v „Slovenca“. — Prednost imajo hčerke rudarskih nastavljenecov oziroma rudarskih delavcev. — Plača po dogovoru. — V Velenju, dne 6. aprila 1920.

Združena spodnještajerska bratovska skladnica.

Sprejmeta se takoj proti dobri plači:

Korespondentinja,

zmožna slovenske in nemške korespondenčne stenografije in strojepisja ter

samostojna pisarniška ženska moč,

ki je izveščana specerijska prodajalka in bi bila večja v občejanju s strankami pri engros prodaji.

Ponudbe le prvovrstnih moči naj se vpošljejo na naslov: Ljubljana, poštni predal št. 131.

Zadružna Zveza v Trstu

išče sposobnega

revizorja.

Natančne ponudbe s prepisi spričeval naj se pošljejo do 30. aprila 1920 na naslov:

»Zadružna Zveza«
Ul. Torre bianca 391.

VINO

NA DEBELO!

Brača Kastl

Zagreb, Gunduličeva ulica 14.
Telefon 21—28.

Ste preveč občutljivi za mrzli zrak? Vsakovrstne bolečine se takoj pojavljajo? Slabost? Oj, kako tu ublažujejo bolečine in utrujenost telo masaže s Fellerjevim pravih Elza fluidom! 6 dvojnati ali 2 veliki specialni steklenici 36 K.

Potrebovali bi odvajajoče, želodce okrepčujoče sredstvo? Poslužite se le Fellerjevih pravih Elza krodilic 6 škatlic 18 K. — Omot in poštnina posebej, a naložene. Eugen V. Feller Stubica donja, Elzatrž št. 134, Hrvatska.

Prispevajte za sklad S. L. S.

M. U. Dr. FRAN VIRANT

ordinira zopet redno od 2 do 3 pop.

Ljubljana, Miklošičeva c. št. 18/II (nasproti sodnije).

Grah za seme kakor tudi za jelo po K 9— se dobi v trgovini s semeni Sever & komp. Ljubljana, Wolfova ulica 12.

Lokal pripraven za trgovino z mešaninim blag v prometnem kraju vzajem v našem. Kupim tudi trgovino z vsem inventarjem. Cenjene ponudbe pod —1388— na upravo Slovenca.

Vinski kis. Večja množina vinskih kisa ima na prodaj **FRAN PREGELJ, IHAN, p. DOMZALE.**

Zmožna in kuharica, zanesljiva sobarica, ki bi bila v vaštvo treh otrok, mali eno leto dva večja in krepko dekle za vsako delo, se sprejme za takojšnji nastop. Vprašati: Spodnja Šiška 91/II. levo nasproti državnega kolodvora

Čebulček liter po 4 K. — se dobi v semenski trgovini Sever & komp., Ljubljana, Wolfova ulica 12.

Kravo prodam vsled pomanjkanja krme. Kupim dva prašiča jensenca za rejo in psa — čuvaja. Fran Stupica, Ljubljana, Gosposvetska c. 1.

Prostovoljna javna dražba! Proda se večja množina dobro ohranjenih

VINSKIH SODEV
od 5hl do 16 hl dne 17. t. m. ob 9 uri dop. v Ljubljani, Hradskega vas 40 (pod Golovcem). Proda se tudi velik **STED L. K.**
dolga 150 cm in široka 90 cm na Tržaški cesti št. 19.

Čevlji, gilette, okvirji, porcelan, ovratniki in drugo se prodaja pri hišnici Sv. Petra c. št. 22.

Kavo čaj

Čokolado
Kakao
Kavni pridatek
Konjak
Rum
Likerje
Šampanjec
Namizna vina
Mandeline
Rozine
Paradižnike
Dišave
Riž
Slive

razpošilja po celem kraljestvu

Josip Fabiani

Ljubljana, Prešernova ulica 54.

Zalekel se je mlad črni lovske pes z znamko št. 255, kdor ga ima naj ga odda takoj, ker je pes dobro poznan v mestu in okolici in ga ni mogoče obdržati. Sv. Petra c. 22.

RAZPIS.

Uprava gozdnega veleposestva Ottona Steinbe sa v Vitanju nad Celjem prodaja potom pisanih ponudb

žično vzpenjačo

(Drahtseilriese), urejene za odvoz lesa v gozdu Javor, dolgo 3200 m (električni pogon) z vsemi zraven spadajočimi pritiskalnimi. Proda se eventualno posebej elektromotor 25 HP. Ponudbe je vpsolati priporočeno nadzorniku Alojziju Rihteršcu v Celju Kersnikova ulica 6, do 30. aprila 1920. Ne glede na višino ponudene cene odločuje o prodaji g. glavni poverjenik ministerstva za agrarno reformo v Ljubljani.

KOSTANJEV LES

kupi po najvišji ceni prosto vagon-ponudbe z skrajno ceno in časom dobave je nasloviti na:

Ljubljana, pošt. pred. 151.

Vpoštevalo se bode samo zanesljive dobavitelje — vagoni na razpolago.

Mizarski pomočnik

dobro izurjen finejšega dela se takoj sprejme proti dobri plači. Naslov: F. Fajdiga, zaloga pohištva, Ljubljana, Sv. Petra cesta 17.

Les na prodaj.

Prodajam 500 m³ (pet sto) stoječega smrekovega, mecesovega, jelkovega in nekaj bukovega lesa v dolini „Kot“, na obeh straneh lepe kolovozne poti. 6 kilometrov daleč od postaje Dovje na Gorenjskem. Plača se naprej. Ponudbe sprejema do 25. aprila — župni urad Dovje, Gorenj, Jakob Ajaz, župnik.

Delniško društvo za zgradbo vil v Cirkvenici.

Bavi se z zgradbo in nakupom vil in stavbišč v Primorju in Gorskem okraju.

Izvršuje projekte in troškovnike.

Daje strokovna mnenja v vseh vprašanih gradbeno-tehniške smeri.

Posreduje pri vseh gornjih transakcij.

636

Vino

Vinski oddelek v Sp. Šiški.

10% belo banaško, letnik 1918
85% belo banaško, letnik 1919
Obe vrsti ste dobrega in zdravega okusa, brez kisline.
105% črno dalmatinsko vino, zelo fino, volnega, prijetnega okusa.
85% belo štajersko, namizno vino, s prijetno kislinjo.
75% belo hrvatsko, namizno vino. Vzorcev se ne pošilja.
Za pristnost ponujenih vin jamči
Gospodarska Zveza.

Skaboform se zopet dobi!

proti srbečici, garjam, lišajem, kožni izpuščajem

zahtevajte v vasi najbližji

lekarni priznane in zdravniško priporočene

Dr. FLESCH-evo izvirno SKABOFORM-MAZILO.

Ne maže, ne barva, brez duha. Dobiva se v vseh lekarnah.

Glavna zaloga za Ljubljano in okolico:

Rihard Sušnik »pri zlatem jelenku« IV., Marijin trg.